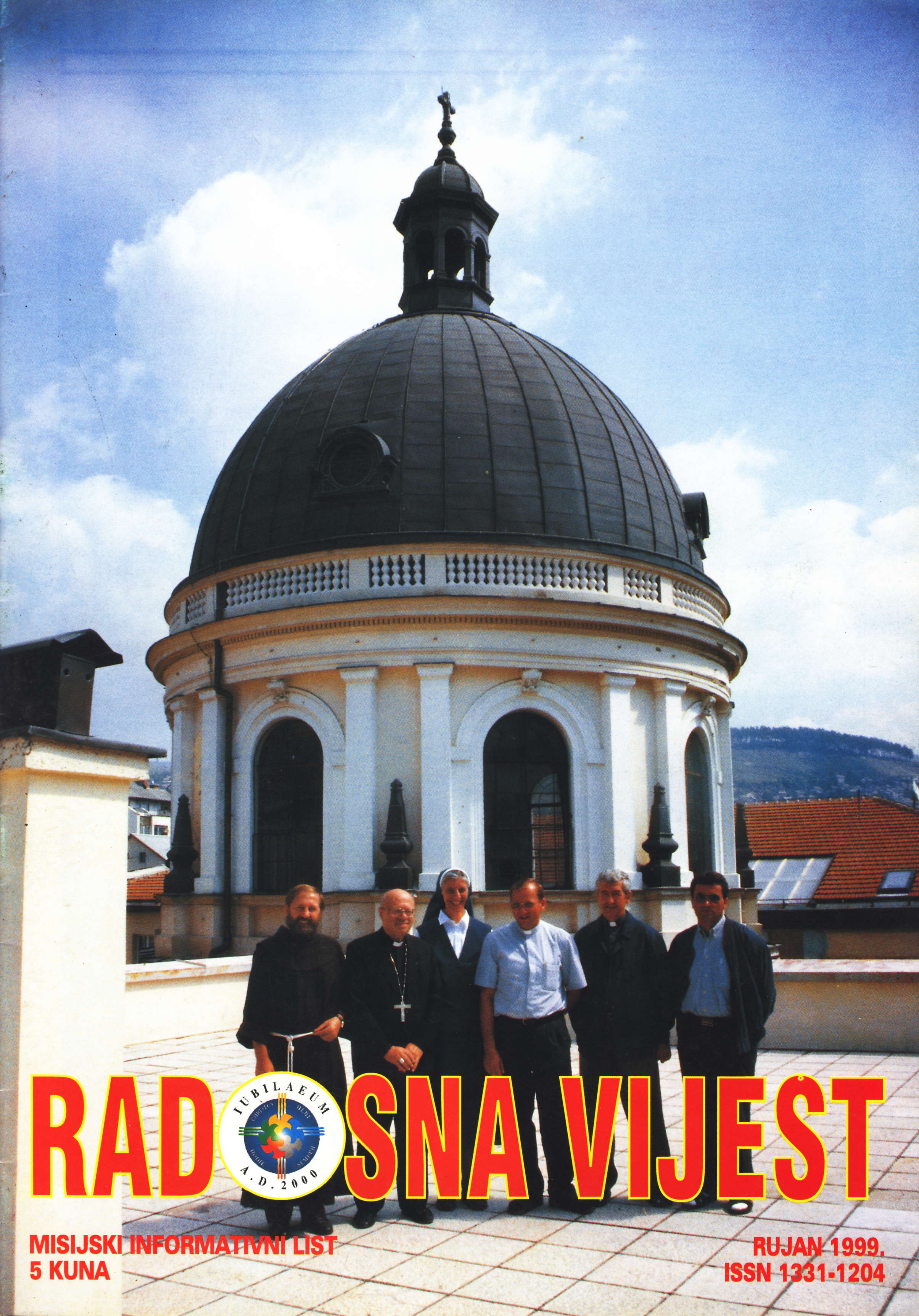

RADOSNA VIJEST

MISIJSKI INFORMATIVNI LIST
5 KUNA

RUJAN 1999.
ISSN 1331-1204

Budućnost vrhbosanske Crkve

SADRŽAJ

RADOSNA VIJEST
Godina XXVIII.
Broj 9 (307) - 1999.

Budućnost vrhb. Crkve.................2
Uvodnik...3
Naša djeca u Beninu......................4
Trista misionara.............................5
Od starog pluga do pravog zvona...6-7
Jedan drugi Peru (XXXIX)..........8
Prijatelji HKR-a školuju buduće svećenike u Kamerunu.................9
Iz torbe pučkog misionara.........10
Evanđelje na način Majke Terezije...............................11
Dobro mi došel prijatel (11)...12,17
Poruka Svetog Oca za Misijsku nedjelju 1999..........13-16
Afrička žena..........................18-19
Misijski velikani..................18-19
Ređenje u najvećoj "katedrali" na svijetu (2)......20-21
Ujedinjeni u molitvi i svetoj misi.22
Vijesti..23
Susret misionara 1999...........24-25
Pitanja i odgovori.......................26
Darovatelji..................................27

NASLOVNA STRANICA

Misionari na susretu u Sarajevu

ZADNJA STRANICA

Procesija pred početak mise
Adjarra - Benin

Dugo nismo bili skupa. Već dva mjeseca. A meni se čini i više. Kroz to vrijeme uvjerio sam se da je teško bez onih s kojima si navikao biti svaki dan. Jer, svaki dan ti njima ili oni tebi imaju nešto reći, povjeriti, podijeliti radost ili žalost. Za mene su to čitatelji Radosne vijesti i prijatelji misija. Skoro dva mjeseca čekam da s vama podijelim svoju, a vjerujem i vašu radost. Naime, zbila su se dva događaja koji su obradovali mene, a vjerujem obradovat će i vas. Prvi je da nam se pismom i slikama javio naš misionar iz Zambije don Boris Dabo. Javlja nam da mu je pristiglo novo zvono koje su mu kupili čitatelji Radosne vijesti naručujući u Misijskoj centrali videokasetu "Sveti Leopold Mandić u Africi", i da ga je već postavio. Tako naš don Boris, zahvaljujući darovateljima iz domovine, svoje vjernike ne saziva više na misu udaranjem u stari plug, nego pravim zvonom.

Druga draga vijest je iz Benina iz misije Affame gdje naše sestre, uz ostale misijske poslove, brinu o neishranjenoj djeci. Čitali ste o tome u Radosnoj vijesti. Bolna točka u tome njihovu plemenitom poslu bila je što dosada nisu mogle primati na skrb izgladnjelu novorođenčad i djecu čiji život može spasiti samo mlijeko. Tu djecu majke ne mogu dojiti jer su i same izgladnjele ili bolesne a nemaju za što kupiti mlijeko, pa su ta djeca osuđena na umiranje. Imajući povjerenje u naše darovatelje koji izdašno i ustrajno pomažu naše misionare, Misijska centrala je potpisala sporazum s našim sestrama. Po tom sporazumu Misijska centrala je preuzela na potpunu brigu desetero novorođenčadi za slijedećih deset mjeseci. Čitat ćete o tome u ovom broju Radosne vijesti pod naslovom "Naša djeca u Beninu". Uskoro očekujemo da nam javi sestra Danijela kako je startao taj projekt. Eto to su te radosti koje želim podijeliti s vama, dragi darovatelji. No to nije sve. U suradnji s Hrvatskim katoličkim radijem prijatelji HKR-a pomažu školovanje svećenika u Kamerunu. A već sam pisao da je i mali Ivan dobio skrbnika, jednu obitelj iz Hrvatske koja ga školuje. No ni to nije sve. Ovih dana odlaze iz domovine s odmora naši misionari i misionarke u svoje misijske postaje. Niti jedan od njih ne vraća se praznih ruku. Svaki je dobio dio vašeg dara. Koliki će biti ukupan iznos koji smo im poklonili, još ne znamo jer su neki još tu. Ali možemo reći za prošlu godinu. U prošloj godini našim misionarima od vaših darova dato je oko 100.000 njemačkih maraka. Hvala vam. Isus će u svojoj ljubavi znati gdje i kako će vam uzvratiti. A mi nastavljamo moliti i darivati za misije.

Ante Pranjić
urednik

NAŠA DJECA U BENINU

Interesantno bi bilo znati što ste pomislili kada ste pročitali gornji naslov. Mislim da se neću prevariti ako kažem da su mnogi od vas pomislili kako se radi o tome kako je grupa naših dječaka i djevojčica iz neke škole ili župe otišla u Benin. Ne! Ne radi se o tome. Iza ovog naslova krije se nešto drugo, puno plemenitije i važnije nego bi bio izlet u Benin.

Vi koji redovito čitate Radosnu vijest, mogli ste pročitati u broju od ožujka ove godine u reportaži pod naslovom "Dobro mi došel prijatel" riječi jedne od sestara koja brine o izgladnjeloj djeci ovo: "Mnoge majke su i same bolesne ili izgladnjele pa nisu u stanju dojiti djecu. Malo tko zbog siromaštva može imati kravu ili kozu. Nemaju je za što kupiti i nemaju je gdje kupiti. Djeca takvih majki umiru. Mlijeka nemaju a za drugu hranu nisu dorasli. Prije smo dobivali mlijeko u prahu pa smo ga miješali s ovim brašnom. Sada ga više ne dobivamo. Jedna organizacija iz Europe otkazala je daljnje slanje mlijeka uz obrazloženje da ga ni sami nemaju. Zato ne možemo primati djecu koja ovise samo o mlijeku...".

To saznanje proganjalo me je cijelo vrijeme nakon povratka iz Benina. Nikako nisam mogao prihvatiti činjenicu da se ne može naći žlica mlijeka koja bi barem nekima od te djece spasila život. Proganjalo me je pitanje kako pomoći tim malenim, nedužnim, na sliku Božju stvorenim bićima da prežive. Kako pomoći tim majkama koje kao i sve druge majke Europe i Amerike neizmjerno vole svoju djecu a koje moraju gledati kako njihovo dijete umire od gladi a da mu nisu u stanju pomoći. Odgovor na moje pitanje dali su darovatelji Radosne vijesti. Višestruko su povećali svoje darove posebno za gladne, premda su i druge potrebe i u drugim misijama velike. Nakon takvog odaziva naših darovatelja odlučio sam sa sestrama u misiji Affame u Beninu sklopiti sporazum

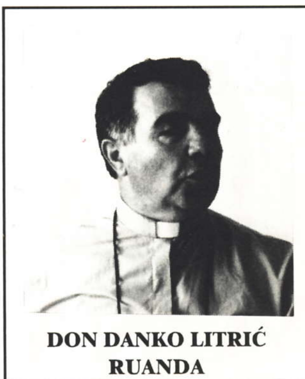

kojim Misijska centrale preuzima brigu o određenom broju djece čiji život ovisi samo o mlijeku. Ovoga ljeta na kratkom odmoru bila je sestra Danijela koja brine o izgladnjeloj djeci. S njom sam uime Misijske centrale napravio i potpisao sporazum po kojem Misijska centrale kroz slijedećih deset mjeseci na svoju brigu preuzima desetero djece čiji život ovisi o mlijeku. Sve troškove nabave mlijeka i lijekova preuzima Misijska centrala preko naših sestara. Prema sporazumu sestre su već od kolovoza preuzele desetero djece na trošak Misijske centrale i brinut će o njima do svibnja iduće godine. Deset mjeseci života toj djeci i deset mjeseci nade njihovim mamama poklanjaju darovatelji Misijske centrale Crkve u Hrvata. Na taj korak mogli smo se odlučiti zahvaljujući darovima naših darovatelja. Zasada je dakle na našoj brizi desetero djeco na rok od deset mjeseci. Za to razdoblje novac je već predat sestrama. Ako budemo imali mogućnosti, nakon isteka ovog roka povećat ćemo broj djece ili za tih desetero produžiti rok dok ne uznapreduju da mogu uzimati drugu hranu. Evo sada znadete što se krije pod ovim naslovom NAŠA DJECA U BENINU.

Da, to su naša djeca. S pravom to možemo reći jer će njihov život biti spašen našim darovima.

Želja nam je da i dalje ostane fond ZA GLADNE iz kojega ćemo pomagati sve naše misionare, ali isto tako želimo osnovati i poseban fond koji će u Radosnoj vijesti nositi naslov "NAŠOJ DJECI U BENINU". Prema darovima koji budu pristizali u taj fond, povećavat ćemo ili smanjivati broj izgladnjele novorođenčadi.

Anto Burić, voditelj MC

DON DANKO LITRIĆ
RUANDA

TRISTA MISIONARA

Rango, 29. ožujka 1999.

Zvuči nevjerojatno. Trista misionara. U našoj maloj, novoosnovanoj misiji-župi Rango. Cijeli tjedan, od nedjelje 21. do nedjelje Cvjetnice 28. ovog mjeseca. Pučke misije. Prvi put u našoj župi. Trista misionara propovijeda, obilazi bolesnike, starce i starice, sve obitelji, kršćane i pogane i druge inovjerce, od kolibe do kolibe, od vrata do vrata... Priprema na veliki svjetski jubilej: dvijetisućiti rođendan Isusa Spasitelja i ruandski jubilej: stota obljetnica dolaska prvih misionara u Ruandu.

To su mladići i djevojke, muževi i žene, svi obični laici vjernici. Ipak pravi pravcati misionari. Ostaviše sav posao i dadoše se na misionarenje: naviještanje Božje riječi i djela ljubavi. Nas dva stara svećenika odmorismo se.

Prije nego se odlučih za afričkog misionara, i ja sam propovijedao na puno mjesta širom lijepe naše domovine i držao pučke misije. Obično smo bili dva ili tri svećenika. Bio je to lijep ali i naporan posao: cijeli dan propovijedati, držati staleške pouke, ispovijedati, slušati, pohađati bolesnike... Sve smo to radili mi svećenici pučki misionari. Ovdje je nešto novo: obični vjernici pučki misionari. Začetnici te lijepe ideje su članovi iz zajednice Emanuel. Ne znam postoje li u Hrvatskoj. Ako ne trebalo, bi ih potražiti. To su odrasli ljudi, oženjeni u paru, udovci ili udovice, mladići i djevojke koji se žele posvetiti Bogu u svome staležu. Mogu biti radnici, seljaci, studenti... Žive svaki za sebe, a mogu biti u zajednici. Često su zajedno u molitvi. Posebno štuju Isusa u presvetom Sakramentu. Desetinu od svih prihoda stavljaju u zajedničku kasu, dijele što imaju i potpomažu se. Uz sve napore za vlastito posvećenje nastoje da i drugi upoznaju i uzljube Isusa... Oni su nam predložili održavanje pučkih misija u našoj župi i drugim župama našeg dekanata u istom tjednu.

Rado sam prihvatio ponudu. U korizmi. U pripremi za Veliki jubilej. U ovo teško nemirno, poratno vrijeme. U traženju izmirenja s Bogom i sa susjedima. U krizi Katoličke Crkve koja je napadana izvana, izjedana iznutra. U doba kad cvatu tolike pogubne sekte... Trebamo nešto poduzeti.

Nekoliko nedjelja prije početka misija, neki članovi zajednice Emanuel došli su da nam izlože program i želje. Imali smo sastanak s našim župnim vijećem: predstavnicima svih katoličkih udruženja, voditeljima bazičnih zajednica... Članovi zajednice Emanuel će izvoditi sav program.

Oni će propovijedati, voditi staleške pouke i animirati grupe. Imat će i propovjednike goste iz drugih zajednica širom Ruande. Mi se ne trebamo brinuti ni za hranu ni za stanovanje niti za prijevoz - sve će oni organizirati. Od nas svećenika u župi traže samo da budemo cijeli dan na raspolaganju za sakrament svete ispovijedi onima koji to budu željeli te da slavimo svetu misu svaki dan popodne. Od naših vjernika traže dobrovoljce - misionare - koji su spremni taj tjedan ostaviti svaki posao (ako rade da uzmu tjedan dana od godišnjeg odmora) te da pod njihovim vodstvom izvode misijski program.

Tri uzastopne nedjelje u korizmi pred početak misijskog tjedna sastali smo se s njima. Za to vrijeme članovi župnog vijeća uspjeli su u sebi najprije svladati otpor: cijeli tjedan ništa ne raditi ni za sebe ni za obitelj, čitav tjedan žrtvovati za Boga i širenje Njegova kraljevstva. Pristalo je njih osamdeset. Onda su se dali na traženje drugih dobrovoljaca. Više od tri stotine ih se javilo. Ostali koji nemaju snage hodati po brežuljcima cijeli dan će provesti u molitvi i klečanju pred Presvetim proseći snagu Duha Božjega za uspjeh trista misionara.

Nakon te pripreme krenulo je u nedjelju 21. ožujka. Sveta misa predvođena biskupskim delegatom dekanom grada Butare. Mnoštvo svijeta u crkvi i posvuda oko crkve. Na kraju mise prvi nastup i propovijed - jedan poznati trgovac - član zajednice Emanuel. Poziva sve kršćane na molitvu, klanjanje, propovijedanje Krista i na dijeljenje svega što imaju s braćom u bijedi... Slijedio je prinos darova za bolesnike i siromahe koje će misionari posjećivati, da riječi ljubavi mogu posvjedočiti i djelom. Odaziv je bio nevjerojatno dobar za ovaj siromašni puk: u novcu, hrani, robi i stvarima. Propovjednik je pozvao da ljudi vode brigu i o misionarima: jelo i piće, da na putu ne iznemognu jer će živjeti jedino od darova što im ljudi udijele. I u tome je čitav tjedan bilo velikodušje.

Jedan drugi član zajednice izložio je program tjedna. Nastavljeno je klečanje za uspjeh cijelo popodne. Iste te nedjelje počele su na isti način pučke misije u sve četiri gradske i prigradske župe grada Butare u čiji dekanat pripada i naša župa Rango.

Program u velikim crtama bio je ovaj:

Svaki dan ujutro čišćenje crkve i crkvenog okoliša - dobrovoljci. U devet sati slavljenje Gospodina pjesmom, plesovima, spontanim molitvama te čitanjem riječi Božje. Navještaj rasporeda dana. Izlaganje presvetog Sakramenta na klanjanje. Smjernice misionarima u vezi s njihovim dnevnim programom i njihovo slanje dva po dva na misiju dana. Ostali vjerni puk ostaje u tišini pred Isusom u svetoj Hostiji. Misionari se vraćaju oko tri sata popodne i podnose izvještaj o svome misijskom putu. U četiri sata se slavi sveta misa. Svaki dan propovijeda drugi član iz zajednice Emanuel - muški i ženski izmjenično. Dok jedan član propovijeda, drugi pomiješani s vjernicima mole za njega da se ne boji, da svlada ljudski obzir, da rekne pravu riječ koja će probuditi uspavana srca, okrijepiti malaksale. U toku dana mi svećenici ispovijedamo cijeli dan one koji se žele izmiriti s Bogom i braćom, koji traže mir duše. Časne sestre i braća laici primaju na razgovore one koji imaju duševnih problema. Tu su svaki dan svjedočanstva obraćenih, ozdravljenih pred živim Isusom u svetoj Hostiji. Događaju se mnoga obraćenja i prava čudesa. Svaki dan ljudi donose darove odricanja za siromahe i bolesnike. Malo nakon šest navečer tu je već sunce zašlo, ljudi se razilaze. Ostaju samo članovi zajednice Emanuel, njih desetak, da prokomentiraju s nama svećenicima i časnim sestrama prošli dan te pripreme aktivnosti za slijedeći. Nakon toga svi idemo u katedralu, gdje se susreću sve grupe iz četiri gradske župe i podnose se izvještaji dana. Svaki dan crkva je ispunjena. Ni kiša ne može spriječiti misionare u njihovu apostolatu niti ljude u njihovu dolasku u crkvu. Svi samo žale što misijski tjedan brzo prolazi. Htjeli bi da to tako traje stalno. Ali, budući da svemu ima kraj, tako je došao i kraj misijskoga tjedna na Cvjetnicu. Bogu hvala na tom daru. Vjernici laici postadoše misionari. Otkriše svoje kršćansko dostojanstvo i ljepotu misijskog poslanja. Ali pravi posao tek čeka. Pred nama je lista tolikih odlutalih koji se žele povratiti Katoličkoj Crkvi, sakramentima svete potvrde i ženidbe; tolikih dosada nepoznatih bolesnika, staraca koji žele sakramente; tolikih siromaha koji žive napušteni u bijedi, koje treba posjetiti i za njih se pobrinuti. Bit će posla za nas svećenike misionare i za sve ostale vjernike ispunjene duhom Božjim i revnošću za kraljevstvo Njegovo.

- Nastavlja se -

DON BORIS DABO
ZAMBIJA

Prozvonilo zvono svetog Leopolda

OD STAROG PLUGA DO PRAVOG ZVONA

Proslava blagdana svetog Leopolda Mandića u svibnju ove godine u misiji Shangombo u Zambiji ostat će upamćena po dva značajna događaja: po blagoslovu novog zvona - dar katolika iz Hrvatske i po blagoslovu nove slike svetog Leopolda zaštitnika ove misije.

Ovom prigodom na godišnju proslavu svetog Leopolda došao je i biskup Liwingstona monsinjor Raymond Mpezele. Novo zvono svetog Leopolda kao i sliku biskup je blagoslovio usred raspjevanog i razigranog mnoštva oko 2.000 župljana okupljenih ispod natkrivenog prostora jer je nova crkva bila daleko pretijesna za sve.

Biskup Raymond blagoslivlja zvono

Misija - župa svetog Leopolda Mandića otvorena je prije nešto više od tri godine i okuplja katolike, krštene i one još nekrštene na prostoru od tridesetak sela rasprostranjenih na širokom području uzduž rijeke Mashi u zapadnoj provinciji ove afričke zemlje. Većina stanovnika su prebjezi od građanskog rata u Angoli i sada stalno nastanjeni s ovu stranu rijeke. Daleko od glavnih putova, škola, bolnica, trgovina, kao i od mogućnosti zapošljavanja, navikli su preživljavati radom svojih ruku i oslanjati se sami na sebe, uglavnom baveći se uzgojem kukuruza, gajeći stoku i stanujući u kućicama koje su napravili od drveta i slame. Statistički podaci su nedostupni, ali se računa da manje od 20 % djece nauči čitati i pisati, a tek mali broj dospije završiti čitavu osnovnu školu. Djeca se rađaju u kolibama daleko od medicinskog osoblja, a ljudi se liječe prirodnim travama i vještinom tradicionalnih liječnika. Nije čudno da je takav ambijent plodno tlo praznovjerju i strahovima od neznanog i da je smrtnost djece i odraslih visoka. Kada sam, na primjer, jučer prolazio automobilom kroz jedno udaljeno selo, začudio sam se kada sam vidio dvije mlade žene koje su trčale što su više mogle noseći svoju malu djecu prema tragovima koje je naš auto ostavio u pijesku i okupale djecu u pijesku na tom tragu. Jedan od suputnika mi je objasnio da to čine da bi im djeca brzo prohodala i da bi

Blagoslov slike svetog Leopolda

u životu mogla hodati brzo. Ima još puno stvari koje nisam naučio, pomislio sam i nasmijao se simpatičnoj naivnosti seoskih žena u brizi za dobrobit svoje djece.

Gosp. Petar Kamomao napravio je toranj i podigao zvono

Mnogi od onih koji su došli na godišnju proslavu svetkovine župnog zaštitnika pješačili su čitav dan šumskim stazama a neki i po dva dana. Župno vijeće je ranije donijelo odluku da svaka od postaja treba sakupiti i donijeti u misiju određenu količinu kukuruza da bi se od tih darova mogli hraniti kroz tri dana svečanosti. Od sakupljenog kupili su i vola i na njihovu dolasku sva hrana je bila podijeljena po grupama. Dobivši svoj dio, grupe su pripremale svoju hranu i uspjeh proslave se mjeri i po tome da su svi jeli dovoljno i da nije bilo nereda. Slikovito je bilo vidjeti, osobito na večer u prvom mraku, tridesetak vatri s pristavljenim loncima a ljudi posjedali uokolo.

Kako su svi ovi, odrasli i djeca, uspjeli prevaliti ovoliki put da bi sudjelovali u svečanosti, koji je taj motiv da su sada ovdje znajući da će spavati na tlu, neki u natkrivenom prostoru a neki na otvorenom, mislio sam dok sam pozdravljao grupicu po grupicu hodajući od vatre do vatre. Istina je da su navikli i da im ovakva vrsta "smještaja" nije strana te da su to ljudi koji vole okupljanja bilo koje vrste, osobito tamo gdje se jede i pije. No ovaj put ih nije okupio niti vračar, niti proslava "mwalanjo", to jest proglašenje zrelosti mladih djevojaka, niti bačva piva u nečijem dvorištu, nego proslava svetog Leopolda, njihova zaštitnika. Koliko je to vjerski motiv a koliko onaj drugi da su sad ovdje, neka to netko drugi prosudi. Poslije večere ponovno će se okupiti u glavnom šatoru na noćno bdjenje sastavljeno od službe riječi i, naravno, pjevanja.

Kada se biskupov auto pojavio u subotu popodne, sva ona masa ljudi je na trenutak ostavila natjecanje crkvenih zborova i potrčala prema autu preskačući ograde i grmlje tako da je biskup morao zaustaviti jer od mnoštva nije mogao naprijed.

Glavna misa počela je u nedjelju oko 10 sati i trajala je relativno kratko: 4 sata. Biskup je pohvalio njihovu požrtvovnost i rekao da ovakve svečanosti doprinose jedinstvu župe koja pokazuje znakove životnosti i napretka. Na kraju mise župnik je iskoristio priliku da podsjeti kako je zvono dar katolika iz Hrvatske koji su kupnjom videokasete "Sveti Leopold Mandić u Africi" omogućili kupnju zvona i time pokazali svoju privrženost ovoj zemlji.

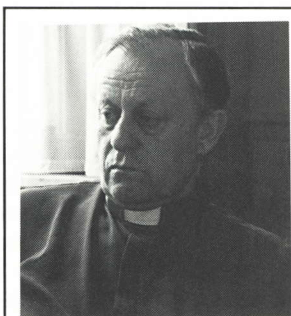
Zvono svetog Leopolda odljeveno je u ljevaonici Grassmayr u Austriji i poslano avionom u Johanesburg, Južna Afrika, a potom kamionom u Livingstone. Zauzećem biskupijskog osoblja bilo je oslobođeno carine. Na zvonu je odljeven ovaj tekst:

GIFT TO ST. LEOPOLD'S MISSION SHANGOMBO FROM THE CATHOLICS OF CROATIA ESPECIALY OF FR. DAMIR JURICIN.

St. Lepold Mission Shangombo started 1996. Church leaders: Mr. Dominick Simuchinga and Mr. Emmanuel Sihuma. Parish Priest: Fr. Boris Dabo.

MUHALALEHI LEOPOLD - U LU LAPELELE.

• U Misijskoj centrali još uvijek imamo na raspolaganju videokasetu Sveti Leopold Mandić u Africi.
• Cijena kasete je 60,00 kuna. Naručuju se na adresi:
• Misijska centrala Crkve u Hrvata, 10000 Zagreb, Voćarska 106.

VLČ. DRAGO BALVANOVIĆ
PERU

JEDAN DRUGI PERU

PUTOPISNI ZAPIS MISIONARA DRAGE BALVANOVIĆA (XXXIX)

VIRGEN DE LA PUERTA - GOSPA OD VRATA

Kada sam ovih dana govorio ovdašnjem puku o štovanju Blažene Djevice Marije u hrvatskom narodu i o našim svetištima Majke Božje te spomenuo i štovanje Gospe u Zagrebu i svetište Kamenita vrata, rekoše mi ovdašnji vjernici: "I mi imamo svetište 'Gospe od vrata' u mjestu Otuzco." Kada sam u mjesecu svibnju posjetio Hrvate u mjestu Trujillo (600 kilometara od Lime), iskoristio sam priliku da nakon susreta s Hrvatima posjetim to Gospino svetište u malom mjestu Otuzco.

Mjesto Otuzco kao da se odmara na obroncima planinskog lanca Anda i visova Hurpillu-Ulmus. Taj mali gradić smjestio se na visini od 2.600 metara.

Djelomično asfaltirana cesta vodi nas kroz polja šećerne trske koja je izrasla kao šuma i liči na nepregledna polja slavonskih kukuruza. Miris polena i biljaka visokih planina, zelenilo najraznovrsnijih kaktusa miješa se s pjesmom radnika na poljima. Imao sam osjećaj da nas prate pogledi starih stanovnika ovoga kraja iz drevne kulture Mochica. Put kojim idemo je blagoslovljen stopama hodočasnika kroz stotine godina koji su ovuda prolazili, ovdje se odmarali, molili, pjevali i dobivali snagu i pomoć od Gospe. Pjeva se Gospi:

"Zdravo, zdravo, ljubavi nad ljubavima,
Djevice sveta, Majko svih.
Svijet ti pjeva iz svega glasa,
Tebi vječna slava na tvome putu slavlja."

U gradić se ulazi iznenada. Pred nama najedanput izranjaju kuće s malim balkonima španjolskoga stila. Duge nadstrešnice štite prolaznike u kišnim danima. Kako su ulice vrlo uske, gotovo da se krovovi sastaju. Male prodavaonice kruha i mliječnih proizvoda u kojima je ponajviše sira načičkale su se s obadvije strane. Sve se ipak povezuje u jednu skladnu urbanu cjelinu, sve do malog trga pred svetištem Gospe. Prodavači uzvikuju i nude proizvode od mesa, na prvome mjestu nekakav pršut koji je više dimljen nego sušen u kućama gdje još postoji ognjište. Na samom ulazu u crkvu brojne prodavaonice suvenira i raznobojnih svijeća. Kamena crkva s dva tornja, tri lađe i starim zvonikom privlači pozornost jer bi po svojim dimenzijama više odgovarala nekom velikom mjestu. No nakon susreta s pukom Božjim i sa svetištem vidimo da je i ova crkva premalena. Nad glavnim ulazom, zapravo na koru crkve nalazi se čudotvorni kip Gospe. Lik je napravljen od drva i gipsa, visine 1,50 cm. Postavljen na kamenom postolju koje je okovano srebrom. Gospin kip je napravljen tako da se može oblačiti u haljine. Ruke su sklopljene, pogled oboren i smjeran. Linije lica su izvanredne ljepote i pune nježnosti. "Djevica od vrata" ima

nešto posebno u svom pogledu. Imate osjećaj da izbija iz nje posebna moć. Jedinstven je to pogled.

Jedan od najvećih Božjih darova je njegova beskonačnost. Bog je prisutan u svakom dijelu ovoga svijeta. Iz povijesti naše svete vjere znamo da Bog odabire mjesta gdje se nastoji više približiti čovjeku. To je i u ovom primjeru prisutno.

Narod Otuzca dobio je ovaj prelijepi kip Gospe iz Španjolske još davne 1664. godine. Povijest evangelizacije Latinske Amerike započinje s pomoću i na zagovor Blažene Djevice Marije. Od dolaska prvih misionara pobožnost Gospi proširila se kao zraka sunca po novom svijetu. Dosta je pogledati južnoameričke zemlje pa zaključiti: svako selo, svaki grad, svaka republika ima podignutu crkvu ili kapelu na čast Marije. Tolike je milosti ovaj puk Božji dobio po Djevici, navjestiteljki Amerike. Stoga biskup Lime ima kao zaštitnicu Djevicu Evagelizatorku.

Vratimo se pobožnosti "Gospi od vrata." Nakon otkrića Amerike dođoše u ove krajeve ne samo osvajači i misionari. Za njima nahrupiše i mnogobrojni gusari. Vrlo jaka flota gusara ukotvila se u luci Huanchaco kod grada Trujilla. Strah i nesigurnost proširili su se ovim krajem. Gusari su se spremali jedne noći opljačkati grad i susjedna mjesta. Vijest o opasnosti došla je i do grada Otuzca. Malo mjestance, vjernički odgojeno, osjetilo je nezaštićenost. Jedina nada bilo im je nebo. Iznijeli su pred vrata crkve Gospin kip. Ostali su ujedinjeni u molitvi tri dana i tri noći, uzdajući se u svoju zaštitnicu i čekajući razbojnike. Nekim čudnim Božjim djelovanjem, gusari, gladni peruanskoga zlata, udaljiše se od Trujilla tražeći veći plijen. Na cijeli kraj spusti se mir i sigurnost. Spomen na ovaj događaj napisan je nad ulaznim vratima: "Neka živi Marija od vrata, naša vratarica."

Radi ovoga je ovdje čašćena kao Vrata nebeska, kako je i mi zazivamo u litanijama. Ovdašnji narod pjeva:

"Djevice od vrata, Tvoje su pjesme,
Tvoja su srca koja križ časte,
Tvoje su duše koje iznose jade
Tvoji su svi koji zazivaju Isusa.
Vrata nebeska, Marijo,
Čuvaj Otuzco, svoje svetište..."

Pokraj veličanstvene crkve nalazi se muzej zavjetnih darova: predmeta od zlata i srebra. Nalaze se tu odijela za Gospin kip: cipele ukrašene srebrom, više perika a posebno izvanredno umjetnički izvezeni i ukrašeni plaštevi. Darovali su ih kako obični vjernici tako i predsjednici država. Nisam dosada ni u jednoj crkvi vidio više plašteva ni za svećenike, a kamoli za kipove. Kažu da ih ima 365. Dakle za svaki dan u godini po jedan.

Ostali bi i duže razgledajući ovaj bogati i rijetki muzej da se nije počela spuštati večer a s njom i obilna kiša. Kako su i ovdje u ovo vrijeme kiša ceste u prekidu, vratili smo se u grad Trujillo umorni tijelom, ali u duši okrijepljeni Gospinom prisutnošću u ovom malom mjestu. Podsjetilo nas je ovo hodočašće kako treba moliti. Dovoljno je bilo otvoriti oči i gledati vjernike kako mole a u ruci im krunica, križ ili kip Gospin. Ovdje se moli i kada sunce peče i kada kiša pada i kada nema ni kišobrana ni suncobrana. Ovim ljudima ništa ne smeta. Moli se Zdravomarija, pjeva se Djevici da pomogne, da usliša i zaštiti. Ovdje je molitva služenje a preko služenja se i moli. Radi toga i zapisah ovu molitvu: "Gospodine Isuse, neka mi Tvoja Majka pomogne u ljubavi i služenju ljudima, kako bi moja vjera rasla i učvršćivala se neprestano. Tako neka bude.

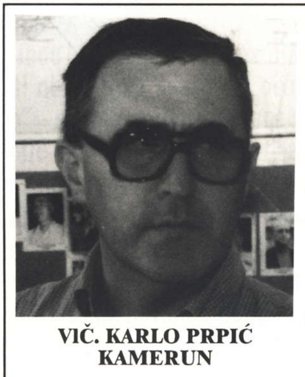
Lima, na blagdan Pohođenja Bl. D. Marije

HRVATSKI KATOLIČKI RADIO

PRIJATELJI HKR-a ŠKOLUJU BUDUĆE SVEĆENIKE U KAMERUNU

ČINIMO ŠTO MOŽEMO

VIČ. KARLO PRPIĆ KAMERUN

Područje negdašnje Apostolske administrature za Kamerun i Čad iz 50-ih godina danas je podijeljeno na tri kanonski utemeljene biskupije i jednu nadbiskupiju koje zajedno čine jednu crkvenu pokrajinu. Naša je biskupija najmlađa i donekle u najtežem položaju. Doduše ni drugi se ne mogu pohvaliti zadovoljavajućim brojem urođeničkih duhovnih zvanja ali brže uspostavljaju ravnotežu između još uvijek potrebnih stranih misionara i domaćih svećenika i redovnika. U susjednim biskupijama taj bi odnos bio negdje 3 naprama 1 -1/3 je dakle domaćega klera dok je kod nas u Ngaoundere trenutni omjer 10:1!

U takvom stanju uloga našeg Dječačkog sjemeništa mi izgleda neprocjenjivo važnom za budućnost ovoga dijela Božjeg naroda sveopće Crkve. Činimo što možemo. Sjemeništarci koje nam nude misijske postaje dolaze u našu kuću u jednoj naprednijoj dobi. Najmlađima je 17-18 godina. Kod nas će, ako se uspiju prilagoditi duhovno-intelektualnom radu i disciplini, ostati tri do četiri godine. Sasvim dovoljno da ih s raznih strana upoznamo i procijenimo valjanost i iskrenost njihove želje da kroz svećeništo vjerno i beskompromisno služe poslanju Crkve. Ukoliko prođu sve kušnje pretpostavljamo ih biskupu, mjesnom ordinariju, i zagovaramo njihov ulazak u bogosloviju na filozofsko-teološke studije.

- Nastavlja se -

Prijatelji HKR-a već godinu dana pomažu školovati buduće svećenike u Africi

Hrvatski katolički radio je zahvalan za svoje postojanje i funkcioniranje jednim dijelom i prijateljima HKR-a, koji pomažu u financiranju ovoga radija, mjesečnim ili godišnjim prilogom. No, HKR nije samo potrebnik i korisnik dobrote drugih nego želi biti i most između dobročinitelja i onih koji dobročinstvo trebaju. Tako smo prošle godine, 1. rujna, započeli jednu akciju kojom smo htjeli pomoći našem misionaru vlč. Karlu Prpiću, koji živi i djeluje u afričkoj Crkvi, u Kamerunu te smo pozvali prijatelje našega radija na sudjelovanje u pomoći u školovanju sjemeništaraca u sjemeništu kojeg vodi vlč. Karlo. Željeli smo pomoći da barem jednom ili dvojici sjemeništaraca osiguramo potreban novac za jednogodišnje školovanje. Za jednog sjemeništarca bilo je potrebno 3-4 tisuće kuna godišnje. No odaziv Prijatelja HKR-a bio je iznad svakog očekivanja te smo za godinu dana prikupili ukupno 42.978,00. Hvala svima koji su tijekom proteklih godinu dana pomagali *Hrvatskom katoličkom radiju* kao i svima koji su sudjelovali u ovoj misijskoj akciji.

Želite li i Vi pristupiti sustavu *Prijatelji HKR-a,* nazovite na tel. **01/460-99-99** ili svoje podatke pošaljite na adresu **Hrvatski katolički radio, Voćarska 106, 10000 Zagreb**

Jerko Šišić, viditelj sustava Prijatelji HKR-a

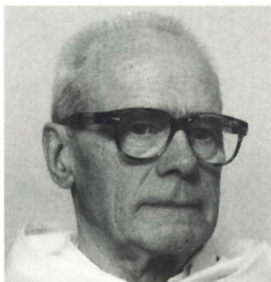
Popis *Prijatelja HKR-a* koji su u srpnju i kolovozu pristupili misijskoj akciji za pomoć u školovanju svećenika u Kamerunu (Afrika) – u sjemeništu kojeg vodi *vlč. Karlo Prpić*

Uplatili u srpnju 1999.

Vera Friščić, Đurđica Turković, Neda Jelušić, Antun Bencarić, Željko Hrvoj, Ivica Prević, Antonija Dabo, Mihajlo Tot, Veronika Obrenić, Željko Mihajlović, Jelosavka Senj, Branimir Nikolić, Dario Košćak, Lidija Stranski, Marijana Sajković, Ivan Medunić, Blaženka Sajko, Ksenija Rosso, Zora Dolar, Mare Bjelokosić, Zorica Čengić, Marijana Miljković, Branko Jembrih, Tomislav Futivić, Ante Krpan, Ivka Bahat, Katarina Kuntić, Željko Hladnik, Tatjana Burić, Vera Majsak, Ružica Petričević, Vjekoslav Karan, Dolores Majda Begović, Ivka Furlanis, Katarina Špernjak, Terezija Prakatur, Zdenka Štramar, Ljiljana Habljak, Darinka Marković, Nada Mikulić, Jelena Takač, Marija Turk, Ivan Zelenbrz, Hermina Petrović, Evica Jotić, Ivan Brajan, Frane Matulić, Anđelka Knežević, Ana Bilas, Marija Matijević, Terezija Jurković, Vjekoslav Novosel, Dora Užičanin, Dragica Marković, Petar Mrakovčić, Katica Rajh.

Uplatili u kolovozu 1999.

Darinka Bakšić, Darinka Marković, S. Adrijana Sluganović, Antonija Perhaj, Jelosavka Senj, Marijana Werner, Kamila Habacht – Žitnjak, Zorica Čengić, Antonio Zrilić, Dragica Lamot, Tomislav Kuliš, Nada Horvatić, Zora Dolar, Đurđica Gjajić, Petar Mrakovčić, Damir Šoštarić, Ivka Bahat, Marija Cvjetko, Marija Bogadi Sesar, Marija Karmela Jakić, Vladimir Kušić, Đurđica Turković, Terezija Jurković, Ana Mrgan, Marija Turk, Ivka Furlanis, Katarina Špernjak, Slobodan Janković, Martina Benković, Jadranka Babić, Ivica Čabraja, Josip Surdić, Stipo Tomas, Goran Vađić, Vera Bujević, Marija Matijević, Ana Bilas, Ljuba Ivoševića – Pavić, Mijo Ivošević.

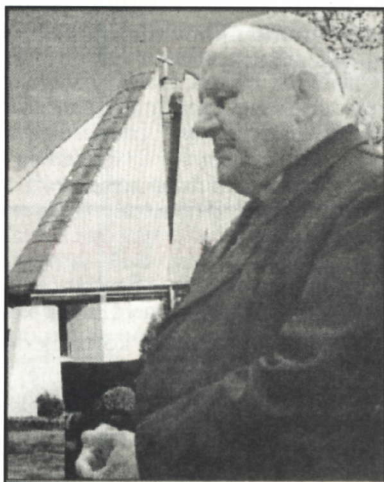

FR. DRAGO KOLIMBATOVIĆ OP

Iz torbe pučkoga misionara

SIROMAŠTVO NEZAVJETOVANO ALI ŽIVLJENO

Providnost je htjela da sam držao duhovne vježbe našim sestrama u Korčuli u isto vrijeme dok je kod njih bio na liječenju otac biskup Petar Čule. Posljedice robija-

Nadbiskup Petar Čule

nja za komunističke strahovlade sve je bolnije osjećao. Noge su mu oticale, rane na njima se otvarale a radi loše cirkulacije prijetila mu je opasnost od gangrene, a samim time i amputacija nogu. Liječnici su mu savjetovali da pođe na more ali ne radi sunčanja, jer sunca ni u Mostaru ne manjka, nego radi što češćih kupki u čistoj morskoj vodi.

Već kod prvog susreta s ocem biskupom uvjerio sam se da on posjeduje izvanredno teološko znanje i da raspolaže s golemim životnim iskustvom što ga je stekao u školi poniženja i patnje u doba spomenutog robovanja. Postavljao sam mu razna pitanja a on je na svako rado i iskreno odgovarao. A kako je baš tih dana umro sveti otac Pavao VI., tema o izboru novoga pape nametnula se sama po sebi. Nije me toliko zanimalo što on misli o pojedinim kandidatima, jer je o tome podosta pisao javni tisak i prije papine smrti, više me je interesiralo njegovo mišljenje bi li se u predstojećem izboru novoga pape moglo računati s prekidom stoljetne prakse da pape i nadalje budu Talijani. Znao sam, naime, da je otac biskup bio na II. vatikanskom koncilu, a jer je govorio nekoliko stranih jezika, pretpostavljao sam da je dolazio u kontakt s mnogim kardinalima i da je mogao doznati što oni o tome misle. Uglavnom, kad sam mu to pitanje izričito postavio, on će mi doslovce, i to upravo apodiktički, kao da gleda u budućnost: "Oče! Izbor novoga pape uslijedit će uskoro. Papa koji bude izabran u ovoj predstojećoj konklavi može biti Talijan, ali papa koji bude izabran poslije njega neće biti Talijan." I doista, već 26. kolovoza, mjesec u kojem je umro papa Pavao VI., bi izabran za papu Talijan don Albino Luciani - Ivan Pavao I. A kako je on nakon trideset tri dana neočekivano preminuo, pristupilo se novom izboru na kojem je bio izabran stranac, a ne Talijan, Poljak, krakovski nadbiskup Karlo Wojtyla - Ivan Pavao II.

Prošle su pune tri godine poslije tih nezaboravnih dana mog kontaktiranja s biskupom Petrom Čulom kad mi se ponovno pružila prilika da se nađem u njegovu društvu. Veselio sam se tome, jer sam slutio da ću u ovom susretu otkriti ono što sam pretpostavljao, to jest da njegova duhovnost, osim onih poniženja i patnja iz komunističkog robijanja, mora imati još neko uporište meni dotada nepoznato... Moja me slutnja nije prevarila. U tom susretu ja sam trebao asistirati ocu biskupu pri blagoslovu nove crkve posvećene svetom ocu Dominiku, i to u Hercegovini, u župi Šipovača-Vojnići u selu Dole. Crkva je bila podignuta na kamenitoj padini, i to tako da se je miniranjem dobio teren za njezinu izgradnju. Ali upravo radi toga prolaz oko crkve ostao je tako uzak da je biskup prigodom škropljenja zidova s njezine vanjske strane morao prolaziti predvođen samo ministrantima dok je narod Božji ostao pred crkvom. I sva sreća da je bilo tako, jer upravo kad smo zaobilazili prezbiterij crkve, otac biskup mi šapne: "Oče, ne mogu hodati, ispale su mi hlače."

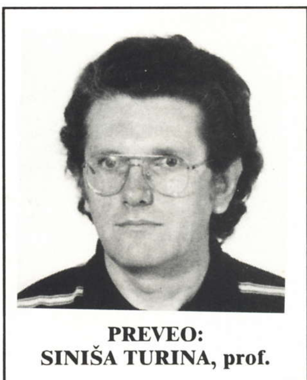
"Ministranti, naprijed!" smjesta sam dao nalog, jer sam bio uvjeren da bi djeca od toga za čas napravila cirkus, a ja sam bez ustručavanja stao pred biskupa, podigao albu i pružio mu njene okrajke da ih pridrži. A kada sam mu podigao hlače - "o caeli opstupescite!" - na njima nije bilo remena nego komad najobičnije špage, i to tako istrošene od duge upotrebe da je na jednome mjestu pukla. Sprijeda je brže-bolje odriješim, zatim je mornarskim uzlom spojim, a onda ponovno svežem. Ta je operacija bila vrlo brzo izvedena, ali kako su se ministranti pojavili pred crkvom bez nas, da ne bi tko pomislio da nam se nešto dogodilo, kroz to vrijeme pjevao sam iz svega glasa već prije započeti psalam: "Obradovah se kad mi rekoše, hajdemo u dom Gospodnji."

Ne znam jesam li ikome o tome dosad govorio, ali sam zato toliko više u mislima bio zaokupljen. Razmišljajući, došao sam do zaključka da je taj čovjek poslije nebrojenih poniženja i patnja naročito u zloglasnim ćelijama u kojima je proveo više od polovice svoje presude, nastavio izgrađivati svoju duhovnost živeći Kristovo siromaštvo. Poslije smrti nisu se našla nikakva

materijalna dobra niti novčana ušteđevina. Pomagao je bijednima i potrebnima. Za razliku od mnogih koji zavjet siromaštva polažu a ne vrše, on ga nije položio ali ga je živio.

U Rijeci, 6. rujna 1998.

PREVEO:
SINIŠA TURINA, prof.

Uz godišnjicu smrti

Evanđelje na način Majke Terezije

Posljednja stvar koju bi Majka Terezija ikada u životu poželjela jest to da nakon smrti postane ikonom ili talismanom. Mala redovnica iz Calcutte nikada nije htjela da je smatraju "sveticom", a osobito je izbjegavala nešto činiti u tuđe ime. To što je ona činila, nije naime smjelo postati alibijem nekome tko joj se divi ali ne čini ništa za zaboravljenu braću koja su bila velika, potpuna i apsolutna ljubav njezina sjajnog života. Godinu dana nakon njezine smrti koja je na našem planetu ostavila tešku žalost ali i veliku nadu. (Svojim Misionarkama ljubavi često je znala govoriti: "Ne budite tužne i ne bojte se, kada budem mrtva, pomagat ću vam mnogo više nego za života.")

Takve se je i mi trebamo sjećati. Bila je to Božja žena koja nije željela činiti ništa osobito, koja je sebe smatrala nesavršenim oruđem kojim se Krist poslužio "kako bi Svoju ljubav i Svoje suosjećanje donio na svijet, unatoč našim slabostima i propustima". Upravo u odabiru potpunog sudioništva s onim posljednjima, koje je ona živjela s majčinskom nježnošću i toplom ljudskošću, pokazala nam je put spasenja i ponovnog nalaženja izgubljenih vrijednosti. U njenoj prekrasnoj knjizi misli "Nema veće ljubavi", koja je u Italiji objavljena poslije njezine smrti, Majka Terezija je napisala: "Nije potrebno činiti velike stvari kako bi se pokazala velika ljubav prema Bogu i prema bližnjemu: zbog jačine ljubavi koju ulažemo u naša djela ona postaju osobito lijepa u Božjim očima. Rat i mir započinju u domu svakog od nas. Ako zaista želimo da u svijetu zavlada mir, počnimo se međusobno voljeti u našim obiteljima. Ponekad je teško smješkati se jedno drugome, teško je mužu uputiti smiješak ženi i ženi uputiti smiješak mužu... Lako je voljeti onoga tko nam je daleko. Mnogo je teže voljeti onoga tko nam je blizu. Lakše je ponuditi tanjur riže kako bi se nahranila osoba u potrebi nego pružiti utjehu u samoći i tjeskobi nekome tko se ne osjeća voljenim unutar naše kuće."

Takvo teško i herojsko provođenja Evanđelja koje se očituje kroz niz svakodnevnih djela ljubavi omogućilo je Majci Tereziji njezin hod s Kristom kroz Calcuttu i čitav svijet. S onih ulica koje su danas postale dugim interkontinentalnim križnim putem, i čije su postaje prihvatilišta za siročad, "kuće umirućih", koje je ona osnovala, poput one u četvrti Kaligat u Calcutti, njezina poruka i dalje stiže do nas, izazivajući u nama, zbog svoje radikalnosti, izvjestan osjećaj nelagode: nemojte samo služiti siromašnima, nego postanite poput njih. "Kada njegujemo bolesnika i potrebnog, dodirujemo tijelo trpećeg Krista i taj će nas dodir učiniti herojima, zaboravit ćemo na odbojnost i naše prirodne porive. Potrebne su nam oči duboke vjere kako bismo u ranjenom tijelu i pod uprljanom odjećom ugledali Krista, najljepšeg sina čovječjega. Potrebne su nam Kristove ruke kako bismo dodirnuli ta tijela izranjena bolom i patnjama", napisala je Agnes Ganxhe Boiaxhiu, kada je jednoga dana postala Majka Terezija od Djeteta Isusa irskoga reda Loretskih sestara.

Riječi su to koje je samo žena mogla izgovoriti. One odišu majčinskom ljubavlju i sposobnošću besplatnog darivanja koje je tako vlastito ženskome svijetu. Nije nimalo slučajno to što je upravo jedna žena prije dvije tisuće godina, po uputi Uskrsloga, objavila svijetu kako je Krist, dajući svoj život za svakog od nas, sa svakim uspostavio intimni ljudski i duhovni odnos koji je našu prolaznost pretvorio u vječnost, našu smrt u nadu uskrsnuća. Vjerujemo li u Majku Tereziju, ako se ne želimo ograničiti na komemoracije koje bi mogle iznevjeriti njezinu primjernu poniznost ("Budite ponizni i nikada vas nitko neće uznemiravati. Gospodin je htio da budem tu gdje jesam. On će dati rješenje" - znala je govoriti), a ostaje nam samo jedan izbor: nastojati joj biti što sličniji.

DOBRO MI DOŠEL, PRIJATEL (11)

Tekst i slike: Anto Burić

Vračev pribor i žrtvenik

KOLIKO DJECE TOLIKO DVORIŠTE

Mislio sam da nisam razumio pa ću upitati župnika tko je taj mladić koji kod svake svete mise u njegovoj crkvi sudjeluje kao čitač. Župnik mi potvrđuje. To je vračev sin. Nije mi bilo jasno i nije mi jasno ni sada - najbolji kršćanin i župnikov tajnik, mladić koji kod svake mise čita dijelove Svetoga pisma - sin je živućega seoskog vrača. Nigdje ne stoji da mi mora biti jasno, ali tako je.

I dok čekamo znak da možemo ući, koristim vrijeme zavirujući u neograđena dvorišta. Nemaš što posebno vidjeti. Dvorišta su im poput ožuljanoga gumna na kojem nema ni jedne travke. Pitam se kako bi i moglo biti kad se pred svakom kolibicom po cijeli dan igra čopor djece. Veličina dvorišta ovisi o broju djece u kolibici. Ako je više djece, i ugaženi prostor dvorišta je veći. Naša seoska dvorišta su puna kokoši, pataka, purana. Negdje uz kraj je svinjac sa svinjama, štala s kravama i telićima. U mnogim našim dvorištima vidjet ćete traktor, prikolicu, plugove, drljače... Svega toga tamo nema. Nema kokoši, pataka, nema krava i telića, nema traktora ni plugova. Dvorište je golo gumno, u sušnoj sezoni prašnjavo, u kišnoj blatnjavo.

Nije prošlo svega nekoliko minuta od našeg dolaska a oko nas se okupilo možda stotinjak znatiželjnika. Većina od njih nikada nije vidjela bijelca, osim svoga župnika, koji je pola svoga bijelog lica sakrio u bradu, a pogotovo ne toliko u jednoj grupi, i to pred njihovim kolibicama. Razumije se da je među znatiželjnicima najviše djece. Ni to nije ništa čudno. Tamo velik broj djece ne ide u školu pa ne mora pisati domaću zadaću niti učiti. Tamo nema vrtića ni onih teta koje drže u

Vrač i njegov sin

zatvoru malu djecu. Nema televizora pa prema tome nema ni crtića, nema svih onih vrsta plastičnih igračaka koje kod nas drže djecu u kući. Tamo dijete od svoga rođenja boravi na otvorenom, u prirodi. U početku dok ne može hodati, mama ga nosi na leđima, a kada prohoda, priključuje se odraslijim u igri na otvorenom.

Promatram, njih nekoliko desetaka za nekoliko minuta već je tu. Potpuno ili napola goli. Svi bosi. Svi nasmijani. Skaču, trče, dovikuju se, guraju se da što prije dođu do nekoga od nas. Žele nas pomilovati i dotaknuti nas se. Posebno su im interesantne žene koje su s nama doputovale, Marija i Nada. A tek kada su opazili našeg suputnika, malog Ivana. Tada je nastala prava vriska. Svi ga hoće opipati. Izgleda im nestvarno. Bijelo dijete sigurno nisu nikada vidjeli. A mali Ivan sav u panici. Maloprije bio bijel a sada k tomu još i pocrvenio. Ne razumije njihovu znatiželju pa se prestrašio, a nema kamo pobjeći. Sa svih strana izviru novi crni vršnjaci i vršnjakinje. Došla mi je u pamet ona zgoda kada je jedan biskup crnac bio u posjetu jednoj obitelji u Europi. Ta obitelj je imala malog sinčića. Kada je mali vidio da će biskup noćiti kod njih, upitao je mamu hoće li se biskup prije spavanja oprati da ne ostanu crne mrlje na posteljini. Malome je eto biskup vjerojatno ličio na dimnjačara. Možda se i naš Ivan bojao da na njemu ne ostanu crne mrlje od ruku malih znatiželjnika

- Nastavak na 17. str. -

PORUKA SVETOG OCA ZA MISIJSKU NEDJELJU 1999.

1 MISIJSKA nedjelja pruža Crkvi svake godine dragocjenu mogućnost da razmišlja o svome misijskom poslanju. Crkva je kroz sve vjekove bila svjesna suvremenosti Isusove zapovijedi: "Pođite, dakle, po svem svijetu i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha svetoga" (Mt 28,19) i da je pozvana da svakom čovjeku i svakoj ženi kroz sva vremena i na svakom mjestu navijesti ljubav Oca, koji u Isusu Kristu želi okupiti svu svoju djecu koja su raspršena izvan kuće očeve.

U ovoj posljednjoj godini priprave na veliki jubilej 2000 želimo žarče usmjeriti svoje oči i svoje srce Ocu u želji da ga upoznamo "kakav on jest i kakvim ga nam je Sin objavio". Promatrajući u ovom svjetlu molitvu "Oče naš" koju nas je naučio moliti sam božanski Učitelj, lakše je razumjeti (pra)početak apostolske aktivnosti Crkve i temeljne razloge zbog kojih je ona misijska uvijek i do kraja svijeta.

OČE NAŠ KOJI JESI NA NEBESIMA

2 Misijska zadaća Crkve je neumorno navješćivati da je Bog dobri Otac prepun ljubavi za svako ljudsko stvorenje. Svaki pojedinac i svi narodi teže za spoznajom Boga koji nam se objavio po svome Sinu koji je jedan sa svojim Ocem, kako kaže sveti Ivan u svome evanđelju: "Boga nitko nikad ne vidje: Jedinorođenac - Bog - koji je u krilu Očevu, on ga obznani" (Iv 1,18). Bog je "Otac Gospodina našega Isusa Krista" i "on želi da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine" (1 Tim 2,4). Svi koji su zadobili milost upoznati ga postali su djeca zajedničkog Oca i baštinici obveze navijestiti svim ljudima spasenje.

U suvremenom svijetu mnogi ljudi ne uspijevaju po Isusu prepoznati Boga kao Stvoritelja i Oca. Neki su izgubivši vjeru postali indiferentisti ili bezbošci; neki pak gajeći još uvijek neke nejasne vjerske osjećaje izgradili su sliku svoga Boga prema svojim osjećajima i poimanjima. Drugi pak smatraju da je On potpuno nedostupan.

Dužnost je stoga svakog vjernika navijestiti i svjedočiti da je Otac nebeski "koji prebiva u nedostupnu svjetlu" (1 Tim 6,16) po svome Sinu koji je rođen od Djevice Marije, koji je umro i uskrsnuo, približio samoga sebe svakom ljudskom stvorenju i dao mu mogućnost obraćati mu se, upoznati ga i ljubiti ga.

SVETI SE IME TVOJE

3 Spoznaja da susret s Bogom uzdiže dostojanstvo ljudske osobe i nuka kršćanina da moli: "Sveti se ime tvoje" znači da "budemo rasvijetljeni tvojom spoznajom, da upoznamo širinu tvojih dobročinstava, izobilje tvojih obećanja, uzvišenu narav tvoga veličanstva i dubinu tvoje mudrosti."

Kada kršćanin moli da Bog bude čašćen, znači da ga se časti u posinjenim sinovima i kćerima i u onima koji će biti obogaćeni njegovom objavom i spoznajom i u svim stvorenjima koja on posvećuje i spašava.

Da bi Božje ime bilo čašćeno u svakom narodu, Crkva nastoji uključiti sve narode i svako stvorenje u Stvoriteljev plan ljubavi po kojem smo određeni na svetost i nedužnost pred njim. Sveti Pavao u poslanici Efežanima stoga kaže: "Tako: u njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi za posinstvo za sebe..." (Ef 1,4).

DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE

4 Tim riječima vjernici mole dolazak kraljevstva Božjeg i slavni dolazak Kristov. Moleći tako oni se ne udaljavaju od svoga svagdanjeg poslanja koje imaju u svijetu. Naprotiv, time njihovo poslanje biva uzvišenije. Dolazak kraljevstva Božjega ovisi i o djelovanju Duha Svetoga kojega je Otac poslao kako stoji u IV. euharistijskoj molitvi: "I da ne živimo više sebi, već njemu koji za nas umrije i uskrsnu: onima koji vjeruju, Oče, posla kao prvi dar od tebe Duha Svetoga, da on u svijetu djelo njegovo dovrši i izvrši svako posvećenje."

U suvremenom društvu rasprostranjeno je mišljenje o nadolasku novog doba koje će karakterizirati mir, blagostanje, međusobno pomaganje, poštivanje ljudskih prava, ljubav općenito. Prosvijetljena Duhom Svetim, Crkva objavljuje da je ovo kraljevstvo pravde, mira i ljubavi koje je davno naviješteno u Evanđelju već ostvarivano u prošlim vremenima zahvaljujući pojedincima, obiteljima i zajednicama koje su izabrale korjenito živjeti Kristov nauk u duhu blaženstva. Svojim nastojanjem oni su doprinijeli da i vremenito društvo obogati svoje poglede na pravednost i solidarnost.

Crkva također naglašava da je Očeva želja "da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine kako kaže sveti Pavao u poslanici Timoteju, odgovarajući tako Kristu i njegovoj zapovijedi "da ljubite jedni druge, kako sam ja ljubio vas".

Isus nas poziva da molimo na tu nakanu i uči nas da nećemo ući u kraljevstvo nebesko vapeći "Gospodine, Gospodine", nego vršenjem volje Očeve koji je na nebesima.

KRUH NAŠ SVAGDANJI DAJ NAM DANAS

5 U naše dane sve više raste svijest da svatko ima pravo na svagdanji kruh, što uključuje sve ono što je nužno za normalan život. Jednako tako osjeća se potreba za jednakošću i ujedinjenjem svih ljudi. Istodobno vidimo da mnogi žive u uvjetima koji ne odgovaraju dostojanstvu ljudske osobe. Dovoljno je dozvati u pamet siromaštvo i nepismenost koja vlada nekim kontinentima, strahote beskućništva, pomanjkanja zdravstvene skrbi i nezaposlenosti, političke pritiske i ratove koji raspršuju narode na mnogim područjima kugle zemaljske.

Što su kršćani dužni činiti suočeni s ovom dramatičnom situacijom? Što znači vjera u živoga Boga u odnosu na savladavanje problema koji potresaju čovječanstvo. Kako sam već napisao u enciklici Otkupiteljevo poslanje: "...napre-

dak čovjeka ne ovisi u prvom redu o novcu i materijalnoj pomoći ni o tehnološkom napretku, nego o oblikovanju svijesti, postignutom stupnju u načinu razmišljanja. Prvi cilj razvoja je čovjek a ne novac i tehnologija. Crkva odgaja savjesti objavljujući narodima onoga Boga koga oni traže ali ga nisu upoznali, veličinu čovjeka stvorenog na sliku Božju, koga Bog ljubi te jednakost svih ljudi i žena kao Božjih sinova i kćeri..." (58). Objavom da su i muškarac i žena djeca istoga Oca pa prema tome braća i sestre, Crkva pomaže izgradnju svijeta s karakteristikom pravog prijateljstva. Kršćanska zajednica je pozvana surađivati u izgradnji razvoja i mira, promocije čovječnosti s odgojnim i obrazovnim ustanovama u službi mladima s trajnim žigosanjem svih oblika pritisaka i nepravda. Osobiti pak doprinos Crkve je navještanje Evanđelja, kršćanski odgoj pojedinaca, obitelji, zajednica, svjesna da njezino poslanje nije "izravno djelovati na gospodarskom, tehničkom ili na političkom području ili davati materijalni doprinos razvoju, nego je njezina bitna zadaća u tome da pruži narodima ne 'više imati' nego 'više biti' budeći Evanđeljem savjesti. Istinski ljudski razvoj mora pustiti svoje korijenje sve dublje u evangelizaciju"(Redemptoris missio 58).

OTPUSTI NAM DUGE NAŠE

6 Od samoga početka pa kroz cijelu povijest ljudskoga roda prisutan je grijeh. Grijeh kida prvotnu vezu stvorenja s Bogom i nosi teške posljedice za onoga koji ga čini i one s kojima on živi. Danas pak više nego ikada dosada treba naglasiti da su zlo i grijeh našli saveznike u sredstvima priopćavanja. Kako možemo ne vidjeti da su "društvena sredstva priopćavanja postala tako važna da su za mnoge glavno obavijesno i odgojno sredstvo, vodič i nadahnuće za pojedinačno, obiteljsko i društveno ponašanje" (RM 37 c).

Misijska aktivnost ne smije propustiti pružiti pojedincu i narodima bogatstvo Radosne vijesti i neizmjerne Božje dobrote. Otac koji je na nebesima, što je jasno vidljivo u prispodobi o rasipnom sinu, jest onaj koji ljubi i prašta raskajanom grešniku, zaboravljajući njegov grijeh, koji obnavlja vedrinu i mir. To je prava slika Boga, Oca punog ljubavi koji nam daje snagu pobijediti zlo dobrim i onima koji uzvraćaju na njegovu ljubav daje sposobnost sudjelovati u otkupljenju svijeta.

KAKO I MI OTPUŠTAMO DUŽNICIMA NAŠIM

7 Crkva je pozvana da kroz svoje misijsko djelovanje uprisutni istinitost božanskoga očinstva, ne samo riječima nego iznad svega svetim životom misionara i Božjeg naroda. "Obnovljeni polet glede misija ad gentes traži misionare svece", napisao sam u enciklici Otkupiteljevo poslanje. "Nije dovoljno obnoviti pastoralne metode, bolje organizirati i uskladiti crkvene sile, dublje istražiti biblijske i teološke temelje vjere. Treba produbiti "novi žar svetosti" među misionarima i u svakoj kršćanskoj zajednici (RM 90).

Suočeni sa strahotama i brojnim posljedicama grijeha, zadaća je vjernika pokazati znakove praštanja i ljubavi. Samo ako su u svome životu iskusili Božju ljubav, bit će sposobni prikloniti se bližnjemu u darežljivoj ljubavi ne tražeći vlastiti interes. Praštanje je najviši oblik božanske ljubavi darovan onima koji ga neprestano traže.

NE UVEDI NAS U NAPAST

8 Ovom posljednjom prošnjom u Očenašu molimo Boga da nam ne dopusti poći putem grijeha i da nas oslobodi od zla, koje je često nadahnuto od osobnog bića, Sotone, čija je želja spriječiti Božji plan spasenja koji čini po Kristu. Svjesni da smo pozvani donijeti Radosnu vijest spasenja svijetu kojim vlada grijeh i Đavao, kršćani su pozvani da se pouzdaju u Boga i mole ga da pobjeda nad knezom ovoga svijeta, koju je Krist jednom i zauvijek dobio, postane svakodnevno iskustvo njihova života.

U društvenoj situaciji u kojoj vlada zakon sile i nasilja, poslanje Crkve je iznjedriti svjedoke Božje ljubavi i snage evanđelja koji će uništiti mržnju i osvetu, sebičnost i ravnodušje. Onaj isti Duh koji je na Pedesetnicu sišao obnavlja kršćane otkupljene Kristovom krvlju. Ovo malo stado, premda u ljudskim očima siromašno ali slobodno od bilo čijeg utjecaja poslano je po čitavom svijetu da bude kvasac novog čovječanstva.

KONAČNI ZAKLJUČCI

9 Predraga braćo i sestre. Misijska nedjelja daje svakome od nas priliku da uoči svoj opći misionarski poziv koji potiče Kristove učenike da postanu apostoli njegova evanđelja praštanja i pomirenja. Spasiteljsko poslanje je opće, namijenjeno svakom čovjeku i cijelom čovjeku.To je zadaća koja je upućena cijelom Božjem narodu, svim vjernicima. Misijsko poslanje treba dakle biti zanos svakog kršćanina, želja za spasenjem cijeloga čovječanstva i žarka zauzetost za dolazak Očeva kraljevstva.

Da bi se to dogodilo, potrebna je neprekidna molitva koja će krijepiti želju nositi Krista svim ljudima i ženama. Potrebno je i prikazivanje vlastite patnje ujedinjene s Otkupiteljevom patnjom. Potrebno je također i osobno angažiranje u pomaganju organizacija misijske suradnje. U svemu ovom posebno vam preporučujem Papinska misijska djela kojima je zadaća poticati na molitvu za misije, promicanje misija i prikupljanje priloga za djelo evangelizacije. Ova društva djeluju u suradnji s Kongregacijom za evangelizaciju naroda koja usklađuje misijska nastojanja i ujedinjuje nastojanja mjesnih Crkava i raznih misijskih instituta prisutnih u Crkvi.

Dvadeset četvrtoga listopada slavimo posljednju Misijsku nedjelju u ovom tisućljeću u kojem je evagelizacijsko djelovanje donijelo izvanredne plodove. Zahvalimo Gospodinu za neizmjerno veliko djelo koje su učinili misionari i očiju uperenih u budućnost i s pouzdanjem iščekujmo svitanje novoga dana.

Oni koji djeluju na prvim crtama Crkve stražari su na zidinama Božjeg grada. Pitamo ih: "Stražaru, koje je doba noći?" (Iz 21,11) i čujemo odgovor: "Čuj, stražari ti glas podižu, zajedno svi kliču od radosti, jer na svoje oči vide gdje se na Sion vraća Jahve" (Iz 52,8).

Njihovo veličanstveno svjedočenje u svim dijelovima svijeta objavljuje "da na pragu trećeg tisućljeća od otkupljenja Bog priprema veliko proljeće kršćanstva i već mu možemo zamijetiti prve znakove" (RM 86).

Neka nam Marija, "Zvijezda Danica", pomogne da možemo stalno i iznova ponavljati svoj "da" očevu planu spasenja kako bi svi narodi i svi jezici vidjeli slavu njegovu (Iz 66,18).

S tom željom od srca šaljem svoj posebni apostolski blagoslov svim misionarima i svima koji rade za misije.

U Vatikanu, 23. svibnja, na blagdan Duhova

Ivan Pavao II.

- Nastavak sa 12. str. -

pa se zbog toga bojao njihova dodira.

Jedan od dječaka došao je do mene i uhvatio me za ruku. Pogledao mi je ravno u oči da otkrije kako ću reagirati. Kada sam mu se nasmijao i stisnuo njegovu ručicu bilo mu je drago. Spustio je pogled prema mojoj ruci i počeo prebirati prst po prst. Okretao je moju ruku sad gore sad dolje. Povlačio je svojim prstićem neke crte po mome dlanu. Kao da nešto crta ili piše. Dok se on tako zabavljao s mojom rukom, gurali su se i ostali da me uhvate za ruku. On se sada odjednom postavio u ulogu nekakvoga mog zaštitnika. Čvrsto je držao moju ruku ali nije dopustio nikome drugom da me dotiče. Zašto, ne znam. Prepustio sam se potpuno njegovoj volji i zaštiti. Neka uživa kada mu je to zadovoljstvo.

Vrač u društvu biskupa i svećenika

Vračevi nasljednici

Među djecom primijetio sam i jednu djevojčicu. Po mojoj prosudbi imala je svega sedam-osam godina. Na glavi je nosila veliki pladanj i na njemu nešto kao uštipci. Poslije ću saznati da se radi o jednoj vrsti jela koju ljudi ovoga kraja prave od brašna jedne gomoljaste biljke. Mama je svojoj kćeri rano ujutro napravila nekoliko uštipaka, stavila joj na pladanj i poslala je kroz selo da to proda. Pitao sam se kome li će to prodati kada nitko nema novaca a svima je dostupno to isto korijenje. Već je bilo oko jedanaest sati a nije prodala niti jedan komad. Svi su još bili na pladnju. Ovdje sam primijetio i jednu interesantnost. Ova djevojčica je tako spretno hodala i na glavi držala pladanj s uštipcima ne pridržavajući ga rukama. I još nešto. Oko nje se vrtjelo ili bolje rečeno i ona se vrtjela u mnoštvu djece. Nikome nije palo na pamet da je gurne ili da joj rukom sruši pladanj s glave i prospe uštipke, što bi kod nas djeca vjerujem odmah učinila a poslije se smijala njezinoj nesreći. Ne, nju nitko nije dirao. Neka radi svoj posao koji joj je mama dala u zadatak.

Daju nam znak da vrač čeka da uđemo. Kako god pogledam vračevu kolibu i nas, čini mi se da neće biti mjesta za sve. Dakle, bit će ponovno viška. No i ovdje se pokazala ispravna ona narodna: "Kuća nije tijesna gdje čeljad nisu bijesna." Malo-pomalo svi smo ušli. Na sredini jedine prostorije u kolibici u mraku sam malo-pomalo raspoznavao da na klimavoj stolici postavljenoj u sredini sjedi krhki starac. Rukuje se sa svakim posebno. To je dakle seoski vrač. Nema ni kljova oko vrata ni alkice u nosu ni kričavih boja na licu. Mršavi starac u dvodijelnoj pidžami. Nakon pozdrava svaki od nas tražio je dio prostora gdje će se smjestiti. Uspjelo nam je. Biskupu i damama dali smo da sjednu na zemljani krevet na kojem je bio prekrivač od rogozine. U početku su nam i biskup i dame bili zahvalni a poslije će mrmljati. Naime, počeli smo priču, o čemu bi drugom, nego o poslu seoskoga vrača. Pokazao nam je u jednom kutu žrtvenik na kojem su se vidjeli tragovi vatre, voska i krvi žrtvovanih životinja. U svome zanimljivom izlaganju rekao nam je da njegov narod jako mnogo drži do svojih pokojnika. Prikazuju im žrtve i traže njihovu pomoć. Slijedilo je pitanje gdje pokapaju svoje pokojnike, jer nigdje nismo vidjeli groblje. Rekao je da ih kopaju negdje u kući ili u blizini kuće. Tada je pokazao na onaj svoj zemljani krevet na kojem su sjedile dame i biskup i rekao: Evo tu, ispod toga ležaja pokopan je moj otac. Dame su se uzvrpoljile i vjerojatno pocrvenjele, što u mraku nismo mogli vidjeti. Osjećale su se neugodno što pred ovim starcem sjede na grobu njegova oca. On je primijetio njihovu nelagodu i rekao da to ništa ne smeta i da ostanu mirno sjediti. I on svaku noć spava na grobu svoga oca. Dok je vrač pričao o svome poslu, primijetio sam da u jednom kutu žmirka nešto kao četiri oka. Kada su mi se oči malo prilagodile tami, vidio sam da su tamo dvojica crnih mladića. Kasnije će nam vrač reći da su to dvojica njegovih učenika, budući seoski vračevi. Sve što je lijepo, kratko traje. Tako nam se i ovo drago druženje sa seoskim vračem učinilo kratko. Ali trebalo je poći. Ni odavde nismo pošli a da se ne fotografiramo. Svatko od nas želio je imati uspomenu na druženje sa simpatičnim starcem, seoskim vračem u Adjarri.

- Nastavlja se -

S. EMANUELA ŠKARICA

AFRIČKA ŽENA

AFRIKA, SVIJET KOJI SE OTVARA

Danas, zahvaljujući elektronskim mass-medijima, jeftinom i lako dostupnom putovanju zrakoplovom, svi koje zanima afrički kontinent vrlo jednostavno mogu dobiti sve potrebne informacije ili sami mogu posjetiti taj, donedavno tajanstveni, nepristupačni, "tamni kontinent".

Ima mnogo znakova koji nam pokazuju da Afrika usprkos svojim unutarnjim problemima ne želi biti izolirana. Afrikanci traže kontakte sa svijetom gdje god mogu i na svim razinama. Ne mogu oni biti konkurenti razvijenim zemljama na području tehnike i ekonomije. Oni najviše obogaćuju svijet prirodnim bogatstvima, a napose ljudskim osobinama, kulturom, na primjer svojom pjesmom i plesom.

Međutim, većina ljudi kad čuje riječ "Afrika", odmah je povezuju s građanskim ratovima (Liberija, Sijera Leone, Burundi), vojnim udarima (Kongo), pozivom preko mass-medija na pomoć za gladne *(Glad i dalje hara Afrikom, RV, 9/1994., str. 1; Polovina Afrikanaca uskoro će živjeti u potpunoj bijedi, RV, 6/1996., str. 16.)* i vijestima "Polovina Afrikanaca uskoro će živjeti u potpunoj bijedi". Razlog tome je i velika ugroženost od AIDS-a. "Afrika je kontinent s najvećim brojem izbjeglica." Visoko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) brine se za više od 12 milijuna izbjeglica u Africi, od 27 milijuna svih izbjeglica koliko ih ima u cijelom svijetu *(usp. Svjetski dan afričkih izbjeglica u Ujedinjenim narodima, RV, 7-8/1996., str. 23, Ženeva (AIF))*.

Za prosječnog čovjeka, nešto novo su uspjesi afričkih športaša; trkači iz Kenije i Maroka pobjeđuju na svjetskim natjecanjima, postižu svjetske rekorde na dugim stazama. Svaki europski nogometni navijač poznaje afričke nogometne zvijezde koji vrlo uspješno igraju u najpoznatijim europskim klubovima. To su nogometaši npr. iz Liberije, Gane, Nigerije, Mozambika, Južne Afrike itd.

MISIJSKI VELIKANI

DAMJAN DE VEUSTER

misionar, apostol gubavaca

Piše: Ilija Doborski

S imenom *Damjana de Veustera* naši su se čitatelji imali priliku susresti u biografskom romanu W. Hünermanna *Svećenik prognanika*, gdje je majstorski opisan život i djelo belgijskog misionara koji je dragovoljno pošao k prognanim gubavcima na havajski otok Molokoi i kod njih završio svoje zemaljsko putovanje.

Josip de Veuster ugledao je svjetlo dana 3. siječnja 1840. u belgijskom selcu Tremelo gdje će na roditeljskom seoskom gospodarstvu provesti bezbrižno djetinjstvo uz četiri sestre i tri brata, od kojih će Eugenija, Paulina i August kao i on svoj život posvetiti Bogu u redovničkom staležu.

Otac Franjo je odredio da mali Josip pođe u internat u Hennegau i tamo završi trgovačku školu. Ali odlazak u samostan njegove najdraže sestre Pauline potaknulo ga je da se pismeno javi roditeljima u lipnju 1858.: „Javili ste mi da vas je ona (Paulina) 8. lipnja konačno napustila. Kakva je to samo sreća za nju. (...) Uskoro ću i ja biti na redu. Nadam se da ću moći izabrati životni put koji mi je određen. Zar se ne bih mogao priključiti bratu Pamfiliju." Svoju je želju povjerio jednom rođaku, a onda direktoru internata. Kada je ozbiljno o svojoj želji porazgovarao s roditeljima, oni su mu rekli da im je dosta troje djece darovati Bogu u redovničkom staležu. A Josip se u međuvremenu ozbiljno bavio mišlju da stupi u trapiste, a njegov brat August, koji se zove Pamfilije i kao novak studira u Löwenu, uvjerio ga je da se priključi zajednici otaca Presvetog Srca Isusova i Marijina. Na Božić iste godine javio je roditeljima da ga je Bog pozvao da se posveti duhovnom životu, moleći ih za dopuštenje jer „bez njihove dozvole ne bi taj korak nikada učinio." Na Svijećnicu 1859. obukao je redovničko odijelio i dobio ime Damjan. Jednog je dana u jednu samostansku klupu urezao misao vodilju svoga života koju će cijelo svoje redovništvo i slijediti: „Šutnja, sabranost, molitva."

Početkom listopada 1860. položio je prve zavjete u Issy kraj Pariza, a otac Caprais, njegov poglavar, prisjeća se jedne zgode iz vrijeme Damjanova boravka u generalnoj kući: „Na koru naše samostanske kapele visila je pored jednog zazidanog prozora slika sv. Franje Ksaverskog, apostola Indije. Bio je predstavljen kao misionar s križem u ruci. Jednog sam dana iznenadio brata Damjana u mo-

Te su činjenice znakovi koji nam pokazuju da Afrika usprkos svojim unutarnjim problemima ne želi biti izolirana. Afrikanci traže kontakte sa svijetom na svim razinama.

Trebali bismo postati svjesni da na Afriku možemo gledati i s druge strane, malo drugačije.

Afrika je domovina sv. Augustina (*A. Franzen, Pregled povijesti Crkve, KS, Zagreb 1996., str. 77)*, i Koptske Crkve. Afrički kontinent drugi je po veličini poslije Azije od koje je odijeljen Sueskim kanalom i Crvenim morem, a od Europe Gibraltarom i Sredozemnim morem. Dva oceana na prirodan način ograničavaju afrički kontinent, od zapada Atlantski, a od istoka Indijski ocean.

U Africi je 1990. živjelo više od 12% (pretpostavlja se 661.000.000) svjetskog pučanstva. Ljudi žive u 53 neovisne države. Nigerija ima najveći broj stanovnika, oko 118.800.000. Te činjenice pretpostavljaju veliku raznolikost.

Geografsko-klimatska raznolikost

Geografska raznolikost *(Svi podaci su uzeti iz Africa in General, Grolier Electronic Publishing, Inc, 1992.)* utjecala je na povijest i razvitak Afrike. Sjeverni priobalni pojas odijeljen je od ostale Afrike najvećom pustinjom svijeta-Saharom. Afrička obala nema mnogo uvala u kojima bi se mogle sagraditi veće luke, a rijeke obiluju prirodnim slapovima što je onemogućavalo kolonizatorima penetraciju, odnosno ulazak u unutrašnjost tog kontinenta. Istodobno su onemogućavali korištenje rijeka kao prirodnih najjeftinijih prometnica, što je uvijek od velikog značenja za trgovinu. Južno od Sahare, uz obalu, proteže se pojas neplodne ravnice, na primjer oko zaljeva Gvineje Bisau. Ispod ekvatora nalazi se pojas tropskih šuma a južno i sjeverno od tog pojasa rasprostiru se savane. U Africi ima mnogo planina. Jedan je od značajanijih planinskih lanaca je onaj koji se proteže od Etiopije na sjeveru do Angole na jugu, s najvišim afričkim vrhom Kilimandžaro (5.895 m) u Keniji.

U Africi prevladava tropska klima koja u pojasu ekvatora ima najviše vlage i najduže kišno razdoblje. Što se više udaljavamo od ekvatora prema jugu i sjeveru, sve je manje kiša koje potpuno izostaju u pojasu pustinje Sahara. Klima ima velik utjecaj na vegetaciju koja je opet utjecala na razvoj čovjeka i ljudskog društva koje se moralo prilagođavati klimatsko-geografskim uvjetima.

- Nastavlja se -

---

litvi pred tom slikom pitajući ga za razlog. Molim Boga preko sv. Franje Ksaverskog za veliku milost da bih jednog dana pošao u misije." Krajem veljače 1861. vratio se u Löwen da bi na sveučilištu nastavio studij.

Tih se dana mons. Maigret, apostolski vikar za havajska otočja, obratio redovničkim poglavarima otaca Presvetog Srca Isusova i Marijina moleći ih za misijske djelatnike za njegovo područje. Među izabranima za havajsku misiju našao se i Damjanov rođeni brat, o. Pamfilije, a putovanje na daleko otočje bilo je predviđeno za kraj listopada 1863. Tih je dana u Löwenu izbio tifus a mladi pater se dao svim snagama na njegu bolesnika, dok i on nije obolio, tako da putovanje u daleke krajeve nije više za njega bilo moguće. Damjan se onda obratio bratu rekavši mu da bi on bio voljan mjesto njego poći u misije, a potom je svoju želju i pismeno priopćio svojim poglavarima u Parizu na što su mu oni potvrdno odgovorili.

Šest misionara Presvetog Srca Isusova i Marijina i deset sestara misionarki isplovili su 31. listopada 1863. na brodu pod havajskom zastavom iz njemačke luke Bremerhafen, među njima i brat Damjan, da se živ nikada više ne vrati na Stari kontinent. Nakon 139 dana plovidbe usidrili su se u luku Honolulu gdje ih je apostolski vikar s razdraganim mnoštvom i uz zvonjavu crkvenih zvona svečano dočekao a potom poveo u katedralu. U prvom pismu koje je Damjan uputio svojim ukućanima piše: „Molite se za mene neprestano jer ću uskoro biti ređen za svećenika a potom poslan u zabačene krajeve k poganskim domorocima. Razumjet ćete kako mi je potrebna milost molitve..." U subotu 21. svibnja 1864., uoči Duhova, zaređen je za svećenika u gradu Honololu, a u pismu roditeljima veli da je sada misionar u bezbožničkoj, poganskoj zemlji gdje se časte različita božanstva. „Kako je samo velika moja odgovornost. Kako će samo morati biti čvrst moj apostolski žar... Ne zaboravite ove bijedne pastire koji dan i noć po otočju Sadovich traže izgubljene ovce."

Prvo polje njegova misijskog djelovanja bilo je područje *Puna* na glavnom otoku, a da bi obišao sve svoje župljane, bilo mu je potrebno nekoliko dana. Na tom je području uz protestante i pogane živjelo i oko 350 katolika. U jednom pismu upućenom redovničkim poglavarima spominje da je „misionar stalno na putovanju: na konju, pješice ili u čamcu". Za njega je najteže u cijelom tom siromaštvu ne malaksati u meditaciji i molitvi.

U ožujku 1865. Damjan će biti premješten u područje *Kohala,* a oproštaj od Puna bio mu je „skoro teži od oproštaja s rodnim domom. Za tako kratko vrijeme zavolio sam svoje novokršćane". U novoj župi, kao i u Puni, o. Damjan se svim snagama dao na izgradnju duhovne i materijalne crkve. Pored redovnih slavlja euharistije, propovijedi, vjeronaučne pouke te obilazaka raspršenih župljana, sagradio je nekoliko seoskih kapelica i dvije crkve. U pismu roditeljima od 24. listopada 1865. piše: „Volim svoje siromašne kanake i činim sve za njih što mi je moguće. A oni me vole kao rođenog oca i majku. Misionar je običan djelatnik koji sadi i zalijeva. Ponekad raste, a ponekad i ne raste. Jedno znam sigurno: Ako se ne sadi, neće ništa ni rasti!"

- Nastavlja se -

VLČ. STIPO MILOŠ
ZAMBIJA

Ređenje u najvećoj "katedrali" na svijetu (2)

Vrhunac radosti razbuktao se u spontani i oduševljeni ples svih nazočnih za vrijeme popričesne zahvalne pjesme pa su svi ruandski bogoslovi i svećenici jednostavno uplesali u to razdragano mnoštvo predvođeni novozaređenim prezbiterom Festusom. Moram priznati da su mi potekle suze. U srcu su mi se uzburkale u isto vrijeme radost, zahvalnost i tuga. Nisam bio sam.

Nakon misnoga i ređeničkoga slavlja slijedila je procesija onih koji su ređenome donijeli darove. Bilo je kokoša, kukuruza, kuvertica pa sve do misničkoga ruha i čvrstoga stiska ruke, koja kao da je htjela darovati samo srce. Govorili su predstavnici vjernika, ruandskih biskupa, bogoslovije, biskup i na koncu novozaređeni vlč. Festus. Prvo je kratko zahvalio na engleskom a kad je progovorio svojim materinskim jezikom, sve se mnoštvo pretvorilo u uho. Ne sjećam se da sam ikada doživio pozornije slušanje jednoga svećenika.

Nakon njegova govora slijedio je umjetnički dio programa. Naime, različite skupine priredile su ples, pjesme, skečeve, a posebna atrakcija bilo je bubnjanje skupine iz Burundija. Počevši od petogodišnjih mališana pa do staraca, od tihoga i polaganoga pa sve do munjevitoga svijevanja palica i gromovite tutnjave, što je izazvalo oduševljenje svih nazočnih.

Na koncu slijedio je i domjenak. Za tu potrebu s naše misije darovali smo jednu kravu i 150 kg kukuruznoga brašna. I same izbjeglice prikupile su nešto vlastite riže i povrća pa su svi dobili koji zalogaj. Ruanđani su inače vrsni majstori da prirede pivo od banana, riže te slatko piće od šećerne tske. Posjedalo se po prostranoj šumi u skupinama prema malim kršćanskim zajednicama pa mi se sve činilo da je to sam Isus sa svojim učenicima u jednoj od prigoda kad je hranio mnoštvo. Tog su mi časa iz srca navrli uzdasi zahvalnosti svim darovateljima bez čije bi pomoći sve to ostala samo pusta želja. Ovako, zajedništvom kršćanske odgovornosti i misijske suradnje, bilo je ugodno promatrati kako jedno po jedno zadovoljno ustaje zadovoljno se smiješeći. Zaželio sam tada da je netko iz Misijske centrale Crkve u Hrvata sve to zabilježio ili barem netko od vas darovatelja i sam doživio kako od zrna do zrna nastaje slavljenička pogača.

Mladomisnik Festus

Radosni i zadovoljni svi smo se razišli i počeli vraćati na svoja odredišta. Ja sam novozaređenome subratu predložio da ostane tjedan dana sa vojim narodom kako bi pohodio sve male zajednice. Mi smo se vratili s novom zadaćom: prirediti mladu misu na našoj misiji prigodom proslave našega patrona sv. Antuna Padovanskoga.

MLADA MISA

Kao što su bila samo dva tjedna za pripravu ređenja tako su sada ostala samo dva tjedna za mladu misu. Nakon povratka iz Mehebe zbog umora i iscrpljenosti osjetio sam da se malarija širi u umornome tijelu. Liječnik je potvrdio nalazom pa sam morao uzeti lijekove. Nije nikome ugodno trošiti lijekove ali ovi protiv malarije posebna su pokora. Srećom što sam na vrijeme reagirao. U krevetu sam ostao samo tri dana. Vjernici su na sve strane očitovali zauzetost i užurbanost priprave. Opet smo morali pronaći i kupiti kravu (oko 160 US dolara). Pojedine skupine, postaje i pojedinci stizali su sa svojim darovima: netko s kokom, drugi s kukuruzom, kozom... Zbor i djevojčice svaki dan su uvježbavali pjevanje i ples. Crkveni odbor se razletio na sve strane kako bi svi članovi župe bili djelatno uključeni u slavlje. Domaćice su spravljale domaće slatko pivo. Posebna skupina je spremala oltarski prostor jer se sve treba organizirati vani. Sve se može spremiti lakše jer je sušno razdoblje pa si siguran da neće biti kiše.

Osvanula je i nedjelja 13. lipnja, blagdan sv. Antuna. Ministranti i katehist prvi su bili na vratima. Mnogi s postaja već su stigli u subotu i prespavali su na misiji. Kako se žarko sunce uspinjalo, tako se mnoštvo povećavalo. Stigli su i predstavnici protestantskih Crkava te neki iz mjesne vlasti. Svečana procesija uputila se k oltaru iz sakristije u 10 sati a mladomisnički blagoslov na koncu slavlja podijeljen je u 13,30. Vjernici u Europi se sigurno pitaju kako i čime se ispuni toliko vremena za slavlje sv. mise. Ponajprije treba znati da se u Africi kategorija vremena sasvim drugačije shvaća. Zatim, liturgija je živa jer svi pjevaju a više pjevanih dijelova mise pojedine skupine i ot-

plešu. Vjernici spontano očituju svoju radost poklicima. Dok se prikuplja milostinja, svećenik nije odvojen svojim činom nego čeka dok svi koji što imaju ne dođu u procesiji i predaju dar pa tek onda prikazuje darove. Možete si zamisliti kako to izgleda kad nekoliko stotina ljudi čini tu procesiju a nakon pojedinačnoga prinošenja kreću pojedine skupine. Tom prigodom bilo ih je desetak. Svaka pak skupina svoj dar mladomisniku nosi, ne trčeći ili žureći nego polaganim ritmičkim plesom, a sva zajednica pjeva i plješće rukama. Vrhunac u tom darivanju mladomisnika jest trenutak kad barem dvije žene pospu njegovu glavu i namažu mu oba obraza posebnim brašnom, što je poseban znak blagoslova za njegovo poslanje. Cilj je toga posipanja da se dogodi kao iznenađenje, nešto neočekivano a ne zasluženo.

Nakon tako dugoga liturgijskog slavlja nitko ne trči kući da bi se okrijepio jer slijedi zabavni progrem. Svaka skupina i mala kršćanska zajednica željela je pokazati nešto posebno; pjesmu, ples, skeč... Nakon toga slijedio je govor crkvenoga oca, moja cestitka i poziv na domjenak. Narod je posjedao na klupe i na sasušenu travu a posebne su skupine služile hranu i domaće piće. Svi su s nestrpljenjem čekali trenutak kad ću pozvati da svi krenemo na igralište. Naime, sa sestrama sam dogovorio da upriličimo natjecanje žena iz Marijine legije i Nazaretskih službenica u net-ballu (jedna vrsta jednostavnije ili kompliciranije košarke, a ne odbojke kako bi bio logičan prijevod). Bilo je doista atraktivno. Nakon dvadesetominutnoga odmjeravanja snaga i vještine pobijedila je Marijina legija. Za nagradu su dobili loptu, jednu od onih koje su dragi darovatelji omogućili da kupim.

Na koncu, na vedrim i zadovoljnim licima zamijetio se umor. Sve se okolo pospremilo i onda se narod razišao prepričavajući sve te događaje koje će dugo pretresati u svojim srcima. Mladomisnik je vedar i radostan također pošao otpočinuti. Bilo je dosta majki, očeva, braće i sestara toga dana koji su mu nadomjestili rođenu majku, oca, braću i sestre; baš onako kako je Isus obećao svima onima koji ih se odreknu poradi Kraljevstva nebeskoga i odaziva da slijede Njega. Mlada Crkva u Africi bogatija je za još jednoga prezbitera kao i Sveopća Crkva koja u nekim svojim predjelima već dugo bilježi naglo opadanje broja onih koji su spremni Bogu se posvetiti da bi služili bratu čovjeku uprisutnjujući otkupiteljsku i jedincatu žrtvu Isusa Krista, otkupitelja čovjeka. Pun dojmova, zadovoljstva, zahvalnosti i prošnje, preostalo mi se spakirati i s Božjim blagoslovom krenuti u dragu domovinu do najdražih i mnogih od vas koje se nadam susresti kako bih vam očitovao svoju iskrenu zahvalnost. Svima vam toplo preporučujem u molitve dragoga misnika Festusa koji je ova tri mjeseca sâm na misiji dok se ja ne vratim.

1. Darivanje mladomisnika
2. Mwinilunga - Lunda zbor sv. Ante

UJEDINJENI U MOLITVI I SVETOJ MISI

Već nekoliko mjeseci domovinska Crkva povezana je s našim misionarima i oni s domovinskom Crkvom po svetoj misi, moljenju časoslova i privatnim molitvama. Svi smo svjesni snage molitve i puni pouzdanja u Isusovo obećanje da ćemo sve dobiti što ga zamolimo. Naše molitve u kojima smo sjedinjeni s našim misionarima imaju samo jednu nakanu: izmoliti snagu i blagoslov za uspješan rad naših misionara u svjedočenju Isusove ljubavi. Ljudskim silama i umu često su nedokučivi putovi Gospodnji kojima kroči k pojedinoj duši ili pojedina duša k njemu. Eto to ga upravo molimo. Molimo ga da nađe put do onih duša koje ga još nisu upoznale služeći se našim misionarima i misionarkama. U godini smo koja je na poseban način posvećena našemu nebeskom Ocu. Svaki otac voli svoje dijete. A kako nas tek voli Otac koji je i Bog. Uza svu njegovu ljubav dvije trećine čovječanstva ni nakon dvije tisuće godina nisu ga upoznale. Razlog je to da se svi još svesrdnije angažiramo i postanemo tu gdje jesmo misijski djelatnici. Netko darom, netko molitvom i svetom misom, netko žrtvom. Molimo, a Bog će blagosloviti i naše molitve i rad naših misionara.

****

BUDIMO ZAJEDNO U MOLITVI I SVETOJ MISI S NAŠIM MISIONARIMA
ONI MOLE ZA NAS MI MOLIMO ZA NJIH

RASPORED SVETIH MISA I ČASOSLOVA ZA DAROVATELJE

LISTOPAD 1999.

RASPORED PRIKAZIVANJA SVETIH MISA ZA DAROVATELJE

- 2. 10. 1999. svetu misu za darovatelje prikazuje don Ante Batarelo,
- 5. 10. 1999. svetu misu za darovatelje u misiji Mwinilunga u Zambiji prikazuje vlč. Stipo Miloš,
- 8. 10. 1999. svetu misu za darovatelje u misiji Ngaundere u Kamerunu prikazuje vlč. Karlo Prpić,
- 18. 10. 1999. svetu misu za darovatelje u misiji Porto Novo u Beninu prikazuje vlč. Franjo Jačmenica,
- 29. 10. 1999. svetu misu za darovatelje u misiji Rushooka u Ugandi prikazuje fra Ivica Perić.

RASPORED MOLJENJA ČASOSLOVA ZA DAROVATELJE

- 1. listopada 1999. s. M. Benedikta Miš, 20. listopada s. M. Celestina Gavrić, 21. listopada s. M. Andrea Marić, 23. listopada s. M. Karmela Naglić, 25. listopada s. Vendelina Kvesić u misiji Jacarei i s. M. Aparecida u Limi (sve karmelićanke Božanskog Srca Isusova) mole krunicu i časoslov za naše darovatelje,
- 10. 10. 1999. časoslov za darovatelje moli sestra Danijela Dropulja u misiji Affame u Beninu,
- 10. 10. 1999. časoslov za darovatelje moli sestra Mirjam Šurjan u misiji Ngaundere u Kamerunu.

SVETE MISE U DOMOVINI ZA MISIONARKE I MISIONARE

- 2. 10. 1999. svetu misu za misionarke i misionare prikazuje don Zdenko Bralić u katedrali sv. Duje u Splitu,
- 7. 10. 1999. svetu misu za misionarke i misionare prikazuje mons. Vlado Lukenda u župnoj crkvi u Prnjavoru,
- 24. 10. 1999. svetu misu za misionarke i misionare prikazuje vlč. Anto Burić u župi Ranjenog Isusa u Velikoj Gorici,
- 2, 9, 16, 23. i 30. listopada časoslov za misionarke i misionare moli sestra Sofija Novotny F. C. u Liege, Belgija,
- 5, 12, 19. i 26. listopada u crkvi Corpus Domini u Zagrebu cjelodnevno klanjanje pred Presvetim Oltarskim sakramentom za misionarke i misionare,
- 5, 12, 19. i 26. listopada s. Nives Kuhar u samostanu u Primorskoj 20, Zagreb moli časoslov za misionarke i misionare,
- 1, 8, 15, 22. i 29 listopada svetu misu, pričest, časoslov i krunicu za misionarke i misionare u samostanu Kloštar Ivanić prikazuje s. Tavelina Koščec, franjevka,
- 17. 10. 1999. časoslov za misionarke i misionare moli sestra Fidelis Lučić u samostanu Nova ves 16, Zagreb,
- 20. 10. 1999. časoslov za misionarke i misionare moli sestra Mirna Nikolić u samostanu Nova ves 16, Zagreb.

UISTINU, BEZ MENE NE MOŽETE UČINITI NIŠTA (Iv 15,5)

VIJESTI

KRŠĆANI UJEDINJENIM SILAMA POMAŽU ŽRTVAMA POTRESA U TURSKOJ

Istambul, Turska (Fides) - Katolici igraju vrlo veliku ulogu u pružanju pomoći tisućama žrtava potresa koji je 17. kolovoza pogodio Tursku u kojem je, prema procjenama, poginulo oko 40.000 osoba a bez krova nad glavom ostalo još više. Caritas Turske, u suradnji s Caritasima europskih zemalja i Međunarodnim Caritasom, svakodnevno dijeli uz pomoć u lijekovima i dvije tisuće obroka.

Od oca Adriana Fancinija, kapucina, direktora Caritasa Turske, agencija Fides dobila je informaciju iz prve ruke o stanju na terenu i vrstama pomoći koje se daju postradalim obiteljima. "Caritas je djelovao brzo i učinkovito, kaže otac Adriano. Odmah smo oformili grupe koje su pošle na teren vidjeti gdje i što je najpotrebnije. Vidjeli smo da je najpotrebnije nabaviti šatore, koje je zbog velikih potreba ovdje teško naći, i pokretne sanitarne čvorove. Tisuće stradalnika opskrbljujemo kruhom i pitkom vodom i sanitetskim materijalom."

Katolicima su se pridružile i ostale kršćanske zajednice koje djeluju u Turskoj čije je stanovništvo 98% muslimansko. Apostolski delegat u Turskoj Lorenzo Piretto kaže: "Različite Crkve ujedinile su snage. Vođe raznih kršćanskih zajednica, pravoslavaca, protestanata i katolika, kako istočnoga tako i zapadnog obreda, održali su sastanak i načinili programa na koji način pomoći stradalnicima. Imali smo sastanak i s predstavnicima civilnih vlasti. Dogovorili smo se da ćemo dodijeliti pomoć u visini od 10.000 američkih dolara u hrani i lijekovima. Dogovorili smo i podizanje jednoga kampa za smještaj beskućnika. U njega će se u šatorima moći smjestiti nekoliko tisuća beskućnika."

"Na sve strane vlada pustoš", nastavlja otac Lorenzo. "Porušene kuće, sela sravnjena sa zemljom, ljudima, kojima je u jednom trenutku nestalo sve što su imali, prijeti opasnost od širenja zaraze. Imamo divne grupe mladih kršćana koji dragovoljno rade non-stop. Idu od mjesta do mjesta, prikupljaju nam i šalju informacije gdje je što najpotrebnije činiti. Iz ove tragediji rodila se solidarnost. Prekrasna stvar koja se rodila u ovom užasu jest ta da su se zbližili kršćani i muslimani i mislim da će ovo pomoći ekumenskoj suradnji. Nadamo se da će se ovo međusobno pomaganje nastaviti i ubuduće. Podjele koje su ponekad bile bezrazložne, ovom će tragedijom biti prebrođene i zamijenjene znakovima bratstva i razumijevanja."

RAZLIČITE REAKCIJE NA PAPIN POSJET INDIJI

New Delhi, Indija (Fides) - Sveti otac Ivan Pavao Pavao II. putovat će početkom studenoga ove godine (5.- 8.) u Indiju da bi Božjem narodu Azije predstavio postsinodalni dokument "Crkva u Aziji". Vijest je objavio nadbiskup Delhija mons. Alan Basil de Lastic, predsjednik Biskupske konferencije, u pismu koje je uputio na 141 biskupa ove zemlje. Na završetku Sinode biskupa Azije, koja je održana u Rimu u travnju i svibnju 1998. godine, Indija je prihvaćena kao najpogodnija zemlja Azije za objavu spomenutog dokumenta. Kao druga mogućnost spominjan je Hong Kong (Kina), što su kineske vlasti odbile. Sveti Otac će posjetiti Indiju i 6. studenoga susrest će se s indijskim predsjednikom. Susrest će se i s biskupima Indije i slaviti svečanu svetu misu 7. studenoga. Postoje nade da će posjetiti i Mumbaz (Bombay) i Calcuttu. Vijest o Papinu posjetu Indiji izazvala je različite reakcije. Vladajuća Bharatija Janata Party i još neke Hindu partije smatraju ovo sretnom okolnošću da poprave svoju sliku pred jesenske izbore koju su narušili nekim fundamentalističkim istupima. Druge skeptičnije grupe, kao što je Vishwa Hindu Parishad, smatraju da će Papa svoj dolazak iskoristiti kao kampanju pokrštavanja. Otac Dominik Emmanuel, glasnogovornik biskupskih konferencija Indije, kaže da će posjet Svetoga Oca pomoći da se izviđaju rane nanesene kršćanima u Indiji, posebno 1998. kada je zabilježeno 139 slučajeva napada na kršćane. U Indiji živi oko 23 milijuna kršćana, što čini svega 2,4% od ukupnog stanovništva Indije, od čega su 17 milijuna katolici.

TISUĆE CIVILA UMIRU OD GLADI U PROVINCIJI UIJE U ANGOLI

Uije, Angola (MISNA) - Katastrofalna humanitarna situacija u provinciji Uije u Angoli još više se pogoršava. Trideset nevladinih organizacija (NGO) obustavilo je svoje aktivnosti, kako javlja agencija MISNA, u vrijeme sukoba i nesigurnosti u ovom području. Između svih nevladinih organizacija, jedino danska udruga mladih kršćana za izbjeglice još djeluje. Zbog sukoba vladinih trupa i pobunjenika UNITA (National Union for the Total Indenpendence of Angola) u provinciji Uijea prave vijesti su nedostupne, ali se spominju stotine civilnih žrtava. Mons. Francisco da Mata Mourisca, biskup biskupije Uije, u intervjuu radijskoj postaji Radio Ecclesia uputio je poziv svim ljudima dobre volje za hitnu pomoć tisućama koji žive u neljudskim uvjetima.

U AUTOBUSNOJ NESREĆI POGINULO 80 OSOBA

Davangere, Indija (MISNA) - U tragičnoj autobusnoj nesreći u Davangereu na jugu Indije poginulo je 80 osoba. Spasioci još uvijek pokušavaju pronaći preživjele hodočasnike koji su 27. kolovoza autobusom putovali na vjerski obred. Autobus se sunovratio s ceste u jedno umjetno akumulacijsko jezero. Još se ne zna točan broj poginulih, ali se spominje brojka 80.

NOVI VJERSKI SUKOB U INDONEZIJI

Ambon, Indonezija (MISNA) - Novi val nasilja izbio je između kršćana i muslimana u Anbonu u Indoneziji oko 2300 kilometara istočno od Džakarte. Indonezijske vladine trupe koje su trebale razoružati mjesne policijske snage otvorile su vatru na grupu muslimana koji su pokušali prodrijeti u područje gdje žive kršćani. Prema službenim izvještajima pet osoba je poginulo a 25 ranjeno. Stotine ljudi poginulo je u zadnjih nekoliko mjeseci u sukobima između muslimana i kršćana. I jedna i druga strana imaju svoje mjesne snage sigurnosti.

MOLITVENA AKCIJA ZA OSLOBAĐANJE OTETOG BISKUPA

Bogota, Kolumbija (Fides) - Katolička Crkva u Kolumbiji pokrenula je molitvenu akciju za spas i oslobađanje biskupa Josea de Jesusa Quintera Diaza kojega su gerilci kidnapirali 15. kolovoza. Nadbiskup Pamplona žarko moli sve da se uključe u akciju i mole "za brz povratak biskupa njegovoj dragoj zajednici" i obavijestio je o "narastajućem i besmislenom nasilju u mnogim dijelovima zemlje. " Mons Eloyo Mora, administrator biskupije Cucuta, podsjetio je sukobljene strane da "Crkva ne odustaje od posredovanja za mir i samo mir".

Sveti Otac je 18. kolovoza uputio novi poziv za prekid nasilja u Kolumbiji izražavajući nadu da će "sukobljene strane poštivati sveto pravo čovjeka na život".

(Priredio: ABS)

O majko, došao sam k tebi...

SUSRET MISIONARA 1999.

U prosincu prošle godine na skupštini dijecezanskih direktora PMD u Neumu dogovoreno je da grad-domaćin ovogodišnjeg susreta misionara bude Sarajevo u organizaciji Misijskoga vijeća vrhbosanske nadbiskupije. Ovaj izvještaj koji će u nastavcima pokušati kronološki donijeti sve što se zbivalo u vezi sa susretom započet ću riječima pjesme našega pjesnika Antuna Branka Šimića. Pjesnik pjeva:

"O majko, došao sam k tebi
iz tuđih dalekih strana.
Tvoje je ovo dijete
i srca Tvojega grana."

Misionarka, s. Mirjam Penić

Svake godine jedan broj naših misionara dolazi u posjet majci domovini i rođenoj majci ili na njezin grob. Na ovogodišnjem susretu misionara u Sarajevu bili su: umirovljeni porečko-pulski biskup mons. Antun Bogetić, sada misionar u Tajvanu, don Ante Batarelo, svećenik splitske nadbiskupije, misionar u Tanzaniji, velečasni Stipo Miloš, svećenik vrhbosanske nadbiskupije, misionar u Zambiji, don Ivan Stojanović, salezijanac, misionar u Gani, časni brat Stojan Damjanović, misionar u DR Kongo, i sestra Mirjam Penić, školska sestra franjevka Splitske provincije, misionarka u DR Kongo.

U vrijeme susreta u domovini bili su, ali nisu prisustvovali susretu: don Boško Obradović, svećenik mostarske biskupije, misionar u Tanzaniji, sestra Mirabilis Višić, školska sestra franjevka, misionarka u DR Kongo, i sestra Natalija Bešlić, članica družbe Marijinih sestara, misionarka u Beninu.

Zbog kasnog datuma održavanja susreta, susretu nisu prisustvovali jer su se morali vratiti svome misionarskom poslu: vlč. Drago Balvanović, svećenik banjolučke biskupije, misionar u Peruu, velečasni Toni Štefan, svećenik varaždinske biskupije, misionar u Beninu, fra Ivica Perić, franjevac provincije Bosne Srebrene, misionar u Ugandi, sestra Mirjam Šurjan, uršulinka, misionarka u Kamerunu, sestra Danijela Dropulja, članica družbe Marijinih sestara, misionarka u Beninu, sestra Marica Jelić, članica družbe sestara Marije pomoćnice, misionarka na Madagaskaru, i sestra Kaja Perić, misionarka u Tanzaniji.

Crkva u Hrvata želi im zahvaliti za sve što u njezino ime i ime opće Crkve čine za proširenje Evanđelja među onima koji još nisu upoznali ljubav Boga Oca i Njegova Sina Isusa. Susret misionara organizira se svake godine u drugoj biskupiji. Ove smo godine, evo, bili u Sarajevu.

Sarajevo ima svoju Baščaršiju ispunjenu mirisom ćevapčića kojima rijetko tko može odoljeti. Ima Baščaršija svoju susjedu, u Bosni se kaže komšinicu, Bembašu, nekada i sada javno gradsko kupalište na Miljacki. Ima Sarajevo svoje ulice: Kujundžiluk, Kazandžiluk, Bravadžiluk, Čizmadžilukm, Sarače. Ima Baščaršija svoje Slatko ćoše,* četiri slastičarne na četiri ugla križanja dviju ulica, Ferhadije i Gazihusrefbegove. Na Baščaršiji u svako doba možeš kupiti, istina poskupo, ručni mlin za kavu, dva metra dugački čibuk,* sve vrste ibrika,* ćilime,* fildžane,* pravu bakrenu džezvu* "dvicu". "Dvicom" je zovu zato što u nju stanu dva fildžana kàhve. U Sarajevu se naime odnedavna ne pije ni kafa ni kava nego kàhva. Na Baščaršiji možeš svaki dan po nekoliko puta gledati pomrčinu mjeseca. Kada ti konobar donese u džezvici dvici kàhvu donijet će ti na bakrenoj plitici i fildžan na čijem dnu je zlatni polumjesec, te kocku šećera, čašu obične vode i rahatlokum. I kada iz one džezvice dvice lijevaš u

fildžan kàhvu, zlatni mjesec na dnu fildžana pomalo nestaje. I tako gledaš pomračenje mjeseca - na dnu fildžana. Ima Sarajevo puno toga što drugi gra-

dovi nemaju. Ima Kozju ćupriju,* ako se ne varam, stariju nego ona Ivina na Drini. Ima Sarajevo svoju dušu kojom diše drugačije nego bilo koji grad na svijetu. Ima dušu Istoka i dušu Zapada. Kada staneš u ulici Ferhadija koja dolazi od katedrale kod broja 43 i okreneš se prema Baščaršiji, u krovovima dućana, bezistana,* šedrvana* pred Begovom džamijom, minareta* i sahat-kule,* osjetiš dušu Istoka. Ako se okreneš na mjestu za 180 stupnjeva i pogledaš prema Marijindvoru, odmah ispred sebe u fasadama austrougarskih građevina, po tornjevima crkava osjetit ćeš dušu zapada. Ovdje su Beč i Carigrad udaljeni svega nekoliko centimetara. Tu dušu, specifičnu sarajevsku dušu, nosi u sebi svaki Sarajlija i prepoznat ćeš ga čim zine da nešto kaže. Ima Sarajevo što ni jedan grad na svijetu nema, rukama iskopani tunel ispod zračne luke. Ima Sarajevo dva u ratu ranjena nebodera blizanca, Momu i Uzeira.

Ima Sarajevo grob prvoga vrhbosanskog nadbiskupa u redovnoj crkvenoj hierarhiji na ovom području, grob velikoga dobrotvora sarajevskih fukara* kojih ovom gradu nije nikada nedostajalo, grob Josipa Stadlera, utemeljitelja sestara Služavki Malog Isusa. Ima Sarajevo i Betaniju gdje je grob ponizne redovnice kćeri Božje Ljubavi sestre Luke, na koji dolaze i koji

Stadlerov grob u sarajevskoj katedrali

časte i katolici i muslimani. Ima Sarajevo svoga kardinala, prvoga u povijesti ove mjesne Crkve. Ima ono i katolički školski centar kojega nema niti jedan grad u Hrvatskoj, u kojem su svi odgojitelji i predavači katolici a polaznici i katolici i oni drugi u omjeru skoro pola i pola. U Sarajevu je to moguće i posve normalno. Ima Sarajevo Bistrik i njegovoga svetog Antu. Ima Gospu Stupsku. Ima još koješta.

Pamti Sarajevo i turske vakte* i austrougarska vremena. Pamtilo je Sarajevo donedavna atentat na austrougarskog nasljednika na prijestolju i atentatora Gavru Principa. Pamtilo ga je i most mu poklonilo. Ali odnedavna više ne pamti i pokušava zaboraviti. Kažu: Bio je veliki Srbin pa nema više ni stopa u asfaltu ni Principova mosta na Miljacki. (Vjetrovi se gorom viju, ode Gavro niz čaršiju). Pamti Sarajevo i dugo će pamtiti posjet svetoga oca Ivana Pavla II. i njegove riječi upućene napaćenim Sarajlijama: "S vama smo!" Pamti njegov lik i u sarajevskoj prvostolnici čuva da se ne ugasi plamen svijeće koju je on zapalio kao simbol mira. Pamti Sarajevo Himzu Polovinu i njegovu sevdalinku.* Pamti i pjeva. Pamtit će Sarajevo dva Ratka po zlu poznata, Ratka Mladića i Radovana Karadžića. Pamtit će Sarajevo skup većine državnika bogatoga svijeta i potpisivanje Pakta o stabilnosti za Jugoistočnu Europu. Pamtit će Trebević, Jahorina i Bjelašnica, pamtit će Sarajevo Zimsku olimpijadu. Pamtit će Sarajevo i ovogodišnji susret misonara gdje nam je domaćin bilo Misijsko vijeće vrhbosanske nadbiskupije: velečasni Tomo Knežević, velečasni Dominko Bilić, fra

Svijeća koju je upalio Sveti Otac 12. travnja 1997.

Niko Josić, sestra Davorka Šarić FDC, sestra Ana Marija Kesten, služavka Malog Isusa, i sestra Margareta Brnada, milosrdnica, a dom Katolička bogoslovija i u njoj domaćice vrijedne i tihe kao svetopisamske Marte: sestre Adelina Bošković i Bernardina Šarić, obadvije sestre služavke Malog Isusa, te gospođe Jela i Silva.

- Nastavlja se -

** ćoše = ugao, kut;*
** čibuk = lula;*
** ibrik = bakreni vrč s uskim i dugim grlom;*
** ćilim = tepih;*
** fildžan = šalica za kavu bez ručke;*
** džezva = posudica za kuhanje kave;*
** ćuprija = most;*
** bezistan = natkrivena tržnica;*
** šedrvan = vodoskok uz džamiju;*
** minaret = okrugli toranj uz džamiju;*
** sahat kula = četvrtasti visoki toranj sa satom (samo uz glavnu džamiju);*
** fukara = gomila siromašnog svijeta;*
** vakt = doba.*

"Tko prečesto ide poglavici postaje mu slugom"

(Poslovica plemena Bangala, Afrika)

RADOST PRVOPRIČESNIKA U ŽUPU DRAGUNJA KOD TUZLE

Godine 1985. osnovana je župa sv. Leopolda Mandića u Dragunji kod Tuzle. Kao što je Isus pod vedrim nebom nahranio gladno mnoštvo, tako je 1986. godine u Dragunji prva pričest obavljena pod vedrim nebom. Tada nismo imali crkvu. Bogu hvala, ove godine je prva pričest slavljena u pokrivenoj crkvi. Prvu pričest su primili Božana, Irena, Lidija, Marijana, Dario, Saša, Leonardo, Sven, Darko i Alen. Trebalo bi ih biti više, ali mnogi njihovi vršnjaci borave u Švicarskoj. Zbog toga smo pokatkad i tužni. Krijepe nas Isusove riječi: "Gdje su dvojica ili trojica sabrani u moje ime i ja sam s njima." Zato molimo Isusa da nas čuva i okuplja, posebno ove male prvopričesnike.

U prigodi prve pričesti ova mala skupina dala je svoj dar za misije. Pridružili su im se i stariji koji su redovito na nedjeljnoj svetoj misi. Skupili su 100 DEM.

Zahvalni svetom Leopoldu za njegov zagovor kod Isusa, iz napaćene Bosne pozdravljamo sve prijatelje misija i molimo da nas Isus očuva kao vjerne u ljubavi prema Bogu i čovjeku

Marko Lacić, župnik

ODGOVORI NA PITANJA IZ PROŠLOG BROJA:

1. **Kamerun je na zemljopisnoj karti sličan pijetlovoj glavi.**
2. **Izbjeglički kamp Meheba obuhvaća površinu od 1.600 četvornih kilometara.**
3. **Prilog sestre Emanuele ići će u nastavcima pod naslovom AFRIČKA ŽENA.**
4. **Crkve i škole u Malaviju prave se od trave i granja.**
5. **Ašaninka u prijevodu na hrvatski znači BRAĆA SVIH.**

NAGRAĐENI:

1.. Andrea Ljubobratović, Zagreb; 2. Dario Šamukić, Čepin; 3. Josip Filipović, Županja.

NAGRADNA PITANJA:

1. Kojeg sveca i misionara zovu APOSTOL INDIJE?
2. Ime i prezime hrvatskoga biskupa misionara.
3. Koji naslov nosi rubrika dobročinitelja koji pomažu novorođenčad u Beninu?
4. Koliki postotak djece u Zambiji nauči čitati i pisati?
5. Koju molitvu Sveti Otac obrađuje u ovogodišnjoj poruci za Misijsku nedjelju?

Odgovore šaljite na adresu:
MISIJSKA CENTRALA, Vočarska 106, 10000 ZAGREB

RADOSNA VIJEST
MJESEČNI INFORMATIVNI LIST
PAPINSKIH MISIJSKIH DJELA

PRETPLATA I NARUDŽBE
RADOSNA VIJEST
Voćarska 106, 10000 ZAGREB
Tel/faks: 01/46 80 512

GODIŠNJA PRETPLATA:
Za tuzemstvo: 60,00 kuna
Za inozemstvo: 35 DEM + avion

KUNSKI RAČUN
Zagrebačka banka dd
30101-620-16
012101-2320441489
U predpolje "Poziv na broj"
Upišite br. 14

DEVIZNI RAČUN:
RADOSNA VIJEST
Zagrebačka banka dd - Zagreb
2421982921

Pretplatu i priloge za misije
možete slati poštanskom uputnicom na
adresu: Voćarska 106, Zagreb
10000 ZAGREB

MISIJSKA CENTRALA
CRKVE U HRVATA
Voćarska 106, Zagreb
Tel./faks: (01) 46 80 512

GLAVNI UREDNIK

ANTO BURIĆ
Voćarska 106
10000 ZAGREB, tel./faks: 01/46 80 512

UREDNIČKO VIJEĆE

Nacionalno vijeće PMD
Nacionalni direktor PMD
Mons. Slobodan Štambuk
21450 HVAR
Tel. i faks: (00385) 21/741-152
Mobitel: 099-475-152

LEKTURA
Domagoj Grečl

****
TISAK: "STUBA"

DAROVATELJI

MISIJE

Ž. u. sv. Ivana Krstitelja, Zagreb 200,00 * Anton Mužinić, Zagreb 50,00 * s. Leopolda Božičević, Zagreb 40,00 * Ž. u. Viganj, Kućište 40,00 * Marija Sučić, Rijeka 50,00 * Darinka Marković, Zagreb 200,00 * Fra Tvrtko Gujić, Australija 930,24 * Marija Bartošek sa suradnicima, Požega 300,00 * Mira Maček, Varaždin 1.000,00 * Vlč. J. K. Trnovac 200,00 * N. N. KC 100,00 * Branko Tutić, Zagreb 40,00 * Bogoslovska knjižnica, Đakovo 20,00 * N. N. Zagreb 47.222,20 * Štefa Mrnjec, Zapolje 40,00 * Margarita Restović, Split 70,00 * Vlč. Marko Lacić, Dragunja 772,00 * Sestre Kćeri Božje ljubavi, Brezovica 40,00 * Sestre Kćeri Božje ljubavi, Travnik 100,00 * Slavko Buchenauer, Pakrac 50,00 * Ž. u. Sveti Ivan Žabno 40,00 * Školske sestre franjevke, Zadar (1. mj. 99.) 40,00 * N. N. Stupnik (6. mj. 99.) 100,00 * V. V. Dubrovnik 100,00 * Obitelj Barčić, Zagreb 200,00 * Danica Car, Zagreb 100,00 * Obitelj Skender, Zagreb 50,00 * Katarina Pavković, Strizivojna 100,00 * Službenice Milosrđa, Split 40,00 * Zlatko Rupnik, Pazin 20,00 * Marija Zubović, Kolan 12,00 * HP - poštanski ured, Dugi Rat 200,00 * Prvopričesnički dar za misije župe sv. Josipa, Dugi Rat 1.250,00 * Franciska Fuš, Kotoriba 40,00 * Ružica i Dragutin Ledinski, Koprivnica 50,00 * Mira Maček, Varaždin 2.000,00 * Ž. u. Vidonje, Mlinište 92,00 * Ž. u. sv. Blaža, Zagreb 50,00 * N. N. Zagreb 500,00 * Darinka Marković, Zagreb 200,00 * Stana Seles, Rijeka 50,00 * Mišo i Đurđica Grundler, Slatina 200,00 * Ž. u. Seget, Trogir 140,00 * Dubravka Obradić, Kostrena 50,00 * Ana Validžić, Strizivojna 50,00 * Karmen Tutić, Zagreb 240,00 * V. V. Dubrovnik 100,00 * Marija Bartošek, Požega 300,00 * Sestra N. N. 780,00 * Leopold Mikić, Staro Petrovo selo 100,00 * Sestre Služavke Kristove, Graz 550,00 * Jasminka Mrazović, Križevci 150,00 * Marija Mrazović, Križevci 150,00 * Obitelj Slipac, Velika Gorica 50,00 * Ljiljana Dolić, Zagreb 40,00 * Obitelj Malenovski, Velika Gorica 100,00 * Ž. u. Novi Travnik 66,00 * Obitelj Barčić, Zagreb 120,00 * Aleksandar Kalmar, Slavonski Brod 20,00 * Antonija-Klara Perhaj, Sračinec 200,00 * Nada Žagrović, Zagreb 80,00 * V. V. Njemačka 780,00 * Ana Pocrnja, Dugi Rat 20,00 * Obitelj Ilijić, Rijeka 50,00 * Marija Pleša, Zagreb 100,00 * Anton Stipić, Engleska 814,80 * Obitelj Malenovski, Velika Gorica 100,00 * Obitelj nikić, Zell am See 110,00 * "U posredničkoj ulozi" fr Drago Kolimbatović, Rijeka 1.870,00 * Bratovština sv. Roka, Biograd na moru 50,00 * Branka Lajić, Velika Gorica 100,00 * Kaja Čabraja, Zagreb 100,00 * Ivica Moharić, Jelenje 50,00 * Ljubica Galetić, Zagreb 100,00 * Danijela de Micheli Vitturi, Kaštel Lukšić 120,00 * Dragica Butorac, Zagreb 100,00 * Ljubica Galetić, Zagreb 100,00 * D. D. K. Split 400,00 * D. D. K. Split 334,00 * "U posredničkoj ulozi" fr Drago Kolimbatović, Rijeka 1.190,00 * N. N. Zagreb 1.000,00 * Anton Mičetić, Malinska (4. mj. 99.) 100,00 * Pero Pejić, župa Jelaške (7. mj. 99.) 118,25.

GLADNI

Ana Bačić, Strizivojna 100,00 * Gordana, Šibenik 50,00 * Vlč. J. K. Trnovac 200,00 * Slava Pavić, Livno 100,00 * Petar Strpić, Biograd na moru 50,00 * Marija Tusun, Zagreb 600,00 * Luci Sočak, Slovenija 100,00 * Ivanka Mikac, Virovitica 100,00 * Mirna Marjanović, Slavonski Brod 80,00 * Josipa Grubišić, Split 100,00 * Marija Cerčić, Karlovac 600,00 * Obitelj Skender, Zagreb 100,00 * I. M. Sesvete 50,00 * Marija Marohnić, Križišće 200,00 * Blažić Rozina i Bruna, Rijeka 600,00 * Dragica Globlek, Koprivnica 100,00 * Ružica i Dragutin Ledinski, Koprivnica 100,00 * Obitelj Gunjević, Zadar 100,00 * Kata Zovak, Valpovo 150,00 * M. I. Biograd na moru 100,00 * N. N. Sisak 40,00 * Bogdana Knežević, Zagreb 50,00 * Slava Pavić, Livno 100,00 * Josipa Grubišić, Split 100,00 * N. N. 81,26 * Hrvatska uprava za ceste - RESTORAN - Zagreb 268,56 * I. M. Sesvete 50,00 * J. B. Split 250,00 * Andrija i Katarina Čutura, Sesvete 69,71 * Darinka Marković, Zagreb 212,47 * B. S, Zagreb 100,00 * Anto Mikić, Bošnjaci 50,00 * Ljiljana Dolić, Zagreb 40,00 * Obitelj Đurin, Velika Gorica 50,00 * Krunoslav Vujica, 5. raz. Kaonik, Busovača 468,00 * Marija Cerčić, Karlovac 600,00 * Bruno i Frano Grebenar, Sesvete 46,80 * Petar, Ruža i Jure Čutura, Sesvete 75,03 * K. i A. Zagreb 77,41 * Katarina Pejić, Strizivojna 100,00 * Blagica Leko, Omiš 140,00 * Obitelj Gunjević, Zadar 111,00 * Slava Pavić, Livno 100,00 * Bogdana Knežević, Zagreb 50,00 * Ivana i Josipa Rehlicki, Zagreb 150,00 * Anton Stipić, Engleska 465,60 * Milena Maroević i unučad, Split 280,00 * Dragica Globlek, Koprivnica 100,00 * Sestra N. N. 780,00 * Marija Ružman, Velika Gorica 50,00 * Hrvatska uprava za ceste - RESTORAN - Zagreb 239,89 * Petar Strpić, Biograd na moru 50,00 * D. D. K. Split 400,00 * D. D. K. Split 334,00 * Pero Pejić, župa Jelaške (7. mj. 99.) 118,25 * OŠ Dobriše Cesarića 1. i 4. razred, Osijek 120,00.

GUBAVCI

Vlč. J. K. Trnovac 200,00 * Renata Ćulumović, Švicarska 456,94 * Obitelj Skender, Zagreb 50,00 * I. M. Sesvete 50,00 * M. M. Trilj 70,00 * N. N. Đakovo 55,00 * Renata Ćulumović, Švicarska 463,18 * I. M. Sesvete 50,00 * Ljiljana Dolić, Zagreb 40,00 * Blagica Leko, Omiš 100,00 * Anton Stipić, Engleska 465,60 * Bratovština sv. Roka, Bigrad na moru 100,00 * Pero Pejić, župa Jelaške 118,25.

MISIONARI

Ljubica, Križevci 20,00 * Dragica, Križevci 100,00 * Maja Biljan, Križevci 250,00 * Marija Mrazović, Križevci 100,00 * Štefanija Cmrečnjak, Belišće 150,00 * Vlč. J. K. Trnovac 200,00 * Stjepan Brkinjač, Zagreb 150,00 * Vlč. Marko Lacić, Dragunja 1.080,00 * Elizabeta Vilenica, Zagreb 80,00 * M. D. Dubrovnik 150,00 * Ivanka Mikec, Virovitica 100,00 * Marija Sučić, Rijeka 100,00 * M. M. Trilj 80,00 * Ž. u. Sveti Ivan Žabno 1.000,00 * Maja Biljan, Križevci 250,00 * Školske sestre franjevke, Kloštar Ivanić 500,00 * Sestra N. N. 220,00 * M. D. Dubrovnik 150,00 * Danica Car, Zagreb 100,00 * Sestre Služavke Kristove Konigsbrunn, Njemačka 890,00 * Marija-Blanka Svoboda, Zagreb 396,00 * Dragica Šestak, Križevci 100,00 * Obitelj Drljača, Velika Gorica 50,00 * Ljiljana Dolić, Zagreb 40,00 * Ob. Đurin, V. Gorica 25,00 * Ob. Drljača, V. Gorica 50,00 * Blagica Leko, Omiš 100,00 * Sestra N. N. 390,00 * Pero Pejić, župa Jelaške (7. mj. 99.) 118,25.

ŠKOLOVANJE DJECE U AFRICI

Vlč. J. K. Trnovac 200,00 * Miroslava Matijašec-Kozar, Zagreb 386,00 * Ljiljana Dolić, Zagreb 40,00.

NAŠA DJECA U BENINU

Don Mate, Šibenik 100,00 * Z. Šibenik 200,00 * Gordana, Šibenik 100,00 * N. N. Zagreb 2.202,00 * S. T. V. Gorica 200,00 * Maja Biljan, Križevci 50,00 * Luci Sočak, Prosenjakovci 100,00 * Ivana Naglić, Karlovac 50,00 * Gladnoj djeci Benina kap dobrote majki iz Pučišća 1.800,00 * S. T. V. Gorica 200,00 * Obitelj Škember, V. Gorica 200,00 * Mara Andrić, V. Gorica 239,00 * Maja Biljan, Križevci 50,00 * N. N. Šibenik 200,00 * Gordana, Šibenik 100,00.

PHILIPS